

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)

Journal of Social Policy Conferences and International Labor Organization (ILO)

Verda Canbey Özgüler¹

Öz

Türkiye’de İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü bünyesinde 1948 yılından beri yayın hayatına devam etmekte olan Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi sosyal politika geleneğinin oluşmasında ve sürdürülmesinde önemli bir yere sahiptir. 1948 yılından günümüze kadar derginin geçirdiği aşamalar, değişim ve dönüşüm, Türkiye’de sosyal politika alanı ile ilgili olarak yapılmış olan çalışmalar için dikkate değer bir akademik ortam sunmaktadır. 1948 yılı, aynı zamanda Türkiye’nin onayladığı Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) sözleşmeleri bakımından önemli bir yıldır. 1932-1946 yılları arasında sadece bir ILO Sözleşmesini onaylayan Türkiye, 1946-1959 yılları arasında 11 sözleşme imzalamıştır. Bu bağlamda çalışma ilişkileri ve sosyal politika alanında uluslararası düzeyde önemli bir kurum olan ILO ile Türkiye’deki ilk sosyal politika külliyatını oluşturan derginin kuruluşu aynı yıllara rastlamaktadır.

Bu çalışmada 2019 yılında 100. yılına ulaşmış olan ILO ile 71. yılına ulaşmış Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi nitel araştırma yöntemiyle analiz edilmektedir.

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisinin analizi tek bir yönetime başvurulamayacak kadar derinliklidir. Zira derginin ortaya çıkışı ve tarihçesi incelendiğinde hakemli bilimsel dergi olma ölçütüne göre 2003 öncesi ve sonrası, basılı dergiden internet ortamına taşınması ölçütü ele alınırsa 2009 - 2010 öncesi ve sonrası gibi farklı dönemleştirmeler yapılabilecektir.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Doküman analizi, Bibliyometrik analiz

1 Sorumlu Yazar: Verda Canbey Özgüler (Prof. Dr.), Anadolu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Eskişehir, Türkiye. E-posta: vcanbey@anadolu.edu.tr ORCID: 0000-0002-0662-4039

Atf: Canbey Ozguler, V. (2019). Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi ve uluslararası çalışma örgütü (ILO). *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 77: 235-285. <https://doi.org/10.26650/jspc.2019.77.0013>

Abstract

The Journal of Social Policy Conferences, which since 1948 has been published within the body of the Faculty of Economics, Labor Economics, and the Industrial Relations Department at Istanbul University, Turkey, has played an important part in the formation and maintenance of social policy tradition. With the stages, changes, and transformation that it has undergone from 1948 to the present, the journal offers an outstanding academic setting for research in the field of social policy in Turkey. In addition, 1948 is an important year in terms of the International Labour Organization (ILO) conventions approved by Turkey. Turkey, which ratified only one ILO convention between the years 1932 and 1946, signed 11 conventions between the years 1946 and 1959. In this context, ILO, which is an important institution at international level in the field of labor relations and social policy, and the journal that created the first social policy corpus in Turkey, were founded in the same period.

In this study, ILO, which reached its 100th year in 2019, and the Journal of Social Policy Conferences, which in the same year reached its 71st year, are analyzed using qualitative research method.

The Journal of Social Policy Conferences is too deep to be analyzed through a single method. This is because when the origin and history of the journal is examined, it is clear that different periodizations can be made (e.g before and after 2003 according to the criterion of being a peer-reviewed scientific journal; before and after 2009-2010 based on the criterion of transfer to the internet environment from the printed journal).

Keywords

Journal of Social Policy Conferences, International Labor Organization (ILO), Document Review, Bibliometric Analysis

Extended Summary

The Journal of Social Policy Conferences, which since 1948 has been published within the body of the Faculty of Economics, Labor Economics, and the Industrial Relations Department at Istanbul University, Turkey, plays an important part in the formation and maintenance of social policy tradition. With the stages, changes, and transformation it has undergone from 1948 to the present, the journal offers an outstanding academic setting for research in the field of social policy in Turkey. In addition, 1948 is an important year in terms of the International Labour Organization (ILO) conventions approved by Turkey. Turkey, which ratified only one ILO convention between the years 1932 and 1946, signed 11 conventions between the years 1946 and 1959. In this context, ILO, which is an important institution at international level in the field of labor relations and social policy, and the journal that created the first social policy corpus in Turkey were founded in the same period.

The main hypothesis of this study is to highlight the importance within scientific and academic development of long-term academic publications being able to present to their readers the reflections of the social, political and economic developments of the periods with which they are concerned. Starting from this, the purpose of the study is to examine how ILO, which is one of the major international institutions in terms of industrial relations and working life, is reflected in the Journal of Social Policy Conferences as a journal that has been maintaining its publishing activities through 71 years.

This study firstly presents the history of the Journal of Social Policy Conferences. Then, within the scope of “Qualitative Analysis of the Journal of Social Policy Conferences”, the articles in the journal are subjected to qualitative analysis regardless of periods. After that, the journal articles dealing with ILO, -and those covering the basic ILO conventions are examined under the title of “ILO in the Journal of Social Policy Conferences”.

The literature review shows that different academic publications such as journals and graduate studies are analyzed through various qualitative research methods, namely document analysis, content analysis, and bibliometric analysis. With 71 years of history, the Journal of Social Policy Conferences is too deep to be analyzed through a single method. This is because when the origin and history of the journal is examined, it is clear that different periodizations can be made (e.g before and after 2003 according to the criterion of being a peer-

reviewed scientific journal; before and after 2009-2010 based on the criterion of transfer to the internet environment from the printed journal).

In this article, the reflection of ILO in academia is presented through the Journal of Social Policy Conferences, the academic representative of the social policy field in the national arena. The fact that the study is the first one to subject the Journal of Social Policy Conferences to qualitative bibliometric analysis shows its originality. However, this originality also carries with it the difficulties of making an analysis that complies with the spirit of the journal. In this context, the study should be considered as an “exploratory” preliminary study that can guide future studies with how it all started and how it continued as well as the research method it employed.

The database used in the research was created by transferring all the files in the journal archive to the Excel program through the DergiPark system. Analyses were performed on 830 files excluding the records coded as “Imprint, Editorial, Table of Contents”, “Editorial”, and “Foreword” from among the those included in the dataset created within the scope of the study.

The calculation results indicate that the journal does not comply with the 80/20 rule, which states that 80% of all articles published in the journal should be written by 20% of the authors, and neither does it comply with Price’s law, which measures the productivity of the authors. However, it does comply with Lotka’s law, which measures the contribution to the literature. In light of the calculation made according to Lotka’s law, which is a quantitative estimation of how many articles the authors have contributed to the literature, it can be said that the 71-year journal will continue to contribute to the field as an academic platform in the following years as well.

There are 30 studies directly containing the word “ILO” in their titles. This number amounts to 3.6% of the total number of studies. There are few studies directly addressing ILO which can be repeated within the scope of the journal covered in the present study as well.

The Journal of Social Policy Conferences, which has grown and developed concurrently with the social policy history of Turkey, has aspects that, by maintaining its mission from tradition to future, flourish, create a tradition, sustain such tradition, and have a significant collective power.

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)

Bilginin yaygınlaşması, kolay erişilebilir hale gelmesi, bilgi çağının en önemli özelliklerinden biridir. Bilişim ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler yaşamın her alanında olduğu gibi akademik bilgi üretiminde ve yayılmasında da çok önemli değişimler ve dönüşümler ortaya çıkarmaktadır. Bilgisayar, internet ve çeşitli bilgisayar yazılımları sayesinde bilgilerin paylaşılması daha hızlı ve az maliyetli hale gelmektedir. Hatta eş zamanlı iletişim ve bilgi paylaşımı da söz konusu olmaktadır. Boratav, 2006'da ifade edildiği gibi hesaplamak için günlerce uğraşılan ekonomik katsayıların saniyeler içinde hesaplanabilmesi ya da daktilo ile çizilmesi uzun zaman alan tabloların kısa zamanda çizilebilmesi, değişiklik ve düzeltmelerin kolaylıkla yapılabilmesi günümüzde mümkün olmaktadır. Benzer şekilde fotokopinin olmadığı zamanlarda kitap ve makalelerden yararlanırken her araştırmacının kendine has geliştirdiği kâğıtlara ya da fişlere not alma gibi tekniklere artık ihtiyaç duyulmamaktadır (Boratav, 2006: 12).

Akademik bilgi üretme sürecinde önemli bir yeri olan yayıncılık ve özellikle de periyodik yayıncılık akademik araştırma yapabilmek için çağdaş ve uzmanlaşmış kitaplıkların oluşumunda yaşamsal öneme sahiptir. Ancak günümüzde yaşanan bilişim iletişim teknolojileri gelişmeleri bilginin yayınlanması ve paylaşılması konusunda kullanıcılara önemli fırsatlar sunmaktadır (Timur, 2006:21). Ancak internet erişimi engelleri, veri tabanlarının açık erişim yerine ücretli olanları gibi kullanıcılar bakımından sınırlayıcı durumlar da söz konusudur. Bilginin özgürce ve sınırsız paylaşılabilmesi önemlidir. Akademik bilgi paylaşımının genel internet kullanımı içinde önemli bir rolü bulunmaktadır. Zira internet ortamında kontrolsüz ve bilimsel temele dayanmayan, akademik süreçlerden geçmemiş ve kullanıcıları yanlış yönlendiren bilgiler de bulunmaktadır. Bu bağlamda akademik bilgi üretimi süreçlerinden geçmiş nitelikli yayınların okuyuculara maliyetsiz ve kolaylıkla ulaştırılması büyük önem arz etmektedir. Türkiye'de akademik alanda bunun bilincinde olarak yayın faaliyetini sürdüren az sayıda yayın bulunmaktadır (Timur, 2006: 20).

1948 yılından günümüze kadar yayın hayatını sürdüren Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi akademik bilgiyi üretme ve yayma anlamında önemli bir rol üstlenmektedir. Akademik bilginin üretilmesi sürecinde kuruluşundan

başlayarak akademideki bilgi birikimini uygulama boyutuna ve topluma yaymayı hedefleyen dergi basılı olduğu zamanlarda olduğu kadar (ve belki daha fazla oranda) internet ortamına taşındığında da bilgiyi yayma fonksiyonunu kuvvetlendirmiştir.

Günümüzde elektronik ortamda yayın yapan çok sayıda dergi bulunmakta, üniversiteler kütüphanelerinde bulunan basılı malzemeleri elektronik ortama taşımak konusunda önemli çalışmalar yapmaktadırlar. Bu yolla oluşan “Açık Arşiv” uygulamaları ve veri tabanları araştırmacıların bilgiye daha hızlı, kolay ve maliyetsiz olarak ulaşabilmelerini mümkün kılmaktadır. Yürütülen bu araştırmada da kullanılan kaynakların neredeyse tamamı elektronik ortamlardan elde edilmiştir. Bu nedenle yürütülen araştırma özü itibarıyla keşfedici çalışmalar kategorisinde değerlendirilebilir. Türkiye’de sosyal politika disiplini açısından olduğu kadar üniversitelerin topluma karşı sorumluluklarını yerine getirme, nitelikli akademik bilgiyi üretme ve yayma fonksiyonunu 71 yıldır sürdüren Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nde yer alan makalelerin nitel analiz yöntemleriyle incelendiği bu çalışmada;

- Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nde yıllar bazında makale dağılımı nasıldır?
- Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nde yazar profili nasıldır?
- Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nde yayımlanmış makalelerin yayın diline göre dağılımı nasıldır?
- Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nde yer alan makalelerin internetten görüntülenme ve elde edilme sayıları nedir?

sorularının yanıtları verildikten sonra ILO ile ilgili çalışmalar dönemler halinde sunulmaktadır. Sosyal politika alanının ulusal alandaki akademik temsilcisi Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi ile ILO’nun akademideki yansımaları sunulmaktadır. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nin bibliyometrik analiz¹ yöntemiyle nitel olarak ilk kez analiz edilmesi bu çalışmanın özgünlüğünü ortaya koymaktadır. Ancak bu özgünlük derginin ruhuna yakışır bir analiz yapabilmenin zorluklarını da taşımaktadır. Bu bağlamda çalışma, araştırma yönteminde olduğu gibi ortaya çıkışı ve ele

1 Belirli bir alanda belirli bir dönemde ve belirli bir bölgede kişiler ya da kurumlar tarafından üretilmiş yayınların ve bu yayınlar arasındaki ilişkilerin sayısal olarak analizidir. <https://cabim.ulakbim.gov.tr/bibliyometrik-analiz/bibliyometrik-analiz-sikca-sorulan-sorular/>, (07.10.2019).

alınında da izleyen çalışmalar için fikir verebilecek “keşfedici” bir ön çalışma olarak değerlendirilmelidir. Bu çalışmanın temel hipotezi genel olarak uzun dönemli akademik yayınların ilgili olduğu dönemin sosyal, siyasal ve ekonomik gelişmelerinin yansımaları okuyuculara sunabilmesinin bilimsel ve akademik gelişme için önemli olduğudur. Bu düşünceden hareketle Türkiye’de 71 yıllık bir dönemde yayın faaliyetini sürdürmüş bir dergi olarak Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nde endüstri ilişkileri ve çalışma hayatı bakımından temel uluslararası kurumlardan biri olan ILO’nun akademik çalışmalara nasıl yansıdığına incelenmesidir.

Sosyal Siyaset Konferansları ve Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi

İstanbul Üniversitesi bünyesinde 1948 yılında başlayan “İçtimai Siyaset Konferansları” 1961 yılından itibaren “Sosyal Siyaset Konferansları” adını almıştır. Ağırlıklı olarak işçilere ve sendikalara yönelik olarak yürütülen konferanslar İstanbul dışında da farklı illerde de yürütülmüş olan konferanslar daha sonra basılı hale getirilmiştir. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nin temelini de bu konferanslar oluşturmaktadır.

Konferansların basılı hale getirildiği kitaplara basılı olarak ulaşılabildiği gibi derginin TÜBİTAK ULAKBİM DergiPark bünyesinde bulunan arşivinden de ayrı dosyalar halinde elde edilebilmekte ve incelenebilmektedir. Örneğin, Sosyal Siyaset Konferansları’nın 20. yılı münasebetiyle yazılmış yazıda birçok süreli yayının uzun süreli olmadığını vurgulayan Tuna, 1969’da İktisat ve İçtimaiyat Enstitüsü² mensuplarının emek ve çabalarıyla 1969 yılı itibarıyla 20 ciltlik bir eser kazandırıldığını ifade etmektedir (Tuna, 1969: 1). İşçi ve işveren ilişkilerinin başlangıç aşamasında olduğu, emek piyasasının doğuş halinde olduğu bir dönemde 20 ciltlik külliyat sosyal sorunlarla ilgilenenler için ilk sırada başvurulacak bilimsel bir kaynak olma niteliği kazanmıştır.

1947 yılında ilk Sendikalar Kanunu’nun kabulünden sonra Türkiye’de dernek hayatı birden canlanmış işçi dernek ve sendikalarının doğmasına paralel olarak sendikal yayınlarda da artış olmuştur. Bu dönemde üniversitelerle de temas

2 1933 yılında çıkan kanunla 1934 yılında İstanbul Üniversitesi kurulduğu zaman henüz sadece Hukuk Fakültesi bulunmaktaydı. İçtimai Bilimler sahada Hukuk ve Edebiyat Fakültesi, Tıp ve Fen vardır. Hukuk Fakültesi’ne bağlı olarak iktisadi ve içtimai sahada araştırma yapmak üzere İktisat ve İçtimaiyat Enstitüsü kurulmuştur. 1936 yılında İktisat Fakültesi kurulunca bu enstitü fakülteye bağlanmıştır. İktisat kısmı iktisat kürsüleri olarak ayrılmış geriye kalan içtimaiyat ise bizim bölümün adı oldu. Sonra bu enstitü içinde İçtimaiyat (Sosyoloji) ve İçtimai Siyaset (Sosyal Siyaset) oluştu (Zaim, 2007: 328).

kurulmuştur. Sosyal sorunlarla ilgilenen hocalar, sendikacılık hareketleri ve uygulamaları ile ilgili teorik ve uygulamalı bilgilerin, hafta sonları sendika merkezlerinde veya işyerlerinde paylaşıldığı sohbet toplantılarını yürütürken 1947-1948 ders yılı başında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Dekanlığı'na altı fakülte hocasının verdiği dilekçe ile Sosyal Siyaset Konferansları'nın nüvesini oluşturacak yapı oluşturulmuştur. Kutsal, 2011'de de;

“.....Kessler'in bu konferansları başlatması bir tesadüfün eseri değildir. Çünkü Türkiye 1945 yılında, 1946 yılında çok partili düzene geçebilmek için ciddi adımlar atmaya başlamıştır. Elbette ki çok partili düzen çoğulcu bir demokrasinin işaretleridir. Çoğulcu demokrasinin vazgeçilmez öğelerinden ikisi, biri siyasal partiler ise ötekisi özgür sendikalar. Dolayısıyla Prof. Kessler 1946 yılında bu konferanslara başlarken yakında bir sendikalar kanunu çıkacak ki 1947 Sendikalar Kanunu'ndan söz ediyorum. Ancak bu kanunun çıkması yetmez, mutlaka bu kanunun aktörlerini eğitmek gerekir. Bu bize düşen bir görevdir demiş ve Sosyal Siyaset Konferansları'nı kurmuştur”

ifadelerine yer verilmektedir (Kutsal, 2012: 110).

Sosyal Siyaset Konferansları serisinin temel yapısı bazen genel ve teorik sosyal siyaset konularına, bazen de devleti ve halkı ilgilendiren günlük sorunlara yönelik oluşmuştur. İstanbul Üniversitesi İktisat ve İktisadiyat Enstitüsü'nün altı tane özlü ve kuvvetli konferanstan oluşan 125 sayfalık birinci cildin basımı sonrasında 16.01.1949 tarihli Hürriyet Gazetesi'nde yazan İbrahim Alâaddin Bey tarafından;

“...memleketimizdeki işçi hareketlerini, sendikaları, muhtelif şekilde kooperatifleri, gerek ziraat, gerek sanayi sahasındaki işçilerimizin bugünkü şartlarıyla bu şartların daha iyiye doğru tekemmül etmesi için göz önünde bulundurulması faydalı olan meseleleri, nihayet sosyalizm, komünizm, gibi bahislerin bugünkü hakiki mahiyetlerini pek açık bir şekilde hülâsa edilmiş buldum. Bundan dolayıdır ki öteki konferansların ve onları ihtiva edecek kitapların da bunu takip etmesini ehemmiyetle temenniye lâyük buldum”

düşünceleri paylaşılmıştır (Tuna, 1969: 3).

Sosyal Siyaset Konferansları'na biraz şüphe ile bakılan yıllar olduğunu Kutal (2011: 484)

“Özellikle 1950’li yıllarda rahmetli hocamız Prof. Dr. Orhan Tuna hakkında, “bu adam daha ilkokul mezunu dahi olmayan birtakım sendika başkanlarını üniversite kürsülerine çıkartıyor ve onlara bir takım kötü ideolojiler aşıyor” gibi iddialarla karşı karşıya gelmiştir. T.B.M.M.’de, o zamanki Çalışma Bakanının teşvikiyle, Orhan Tuna ile ilgili görüşmeler yapılmıştır. Yani öyle bir gelenekten geliyor ki sosyal siyaset konferansları, zaman zaman çok büyük güçlükleri de göğüslemek mecburiyetinde kalmışlardır. Tabi böyle bir hareketin bugün 60. yılı olduğunu söylediler arkadaşlarımız veya 62. yılı; bunun bu sene için başlatılması hepimizi heyecanlandırıyor.” şeklinde ifade etmektedir.

Sosyal Siyaset Konferansları'nın başladığı dönemlerden itibaren ne denli önemli bir rol üstlendiğini anlayabilmek için Prof. Dr. Sedat Murat ile Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş'ın açılış konuşmasındaki diyalogunu aktarmak yerinde olacaktır (Gökçen ve Murat, 2011: 479);

“Gerhard Kessler, Orhan Tuna, Sabahattin Zaim hocamız sosyal siyasetin hem kurumsal anlamda hem de yasal mevzuatlar açısından, bunların oluşması bakımından, Türk çalışma hayatına çok önemli katkılar sağlamışlardır. Eğer bugün, Türk çalışma hayatı bugünkü hale gelmişse, bunda çok önemli katkıları vardır. Türk çalışma hayatına yön vermişlerdir. Fakat her şey, bugünkü rahat ortamda olduğu gibi değildi, ulaşım imkânlarının, maddi imkânların oldukça sıkıntılı olduğu bir dönemde gerçekten bu işe gönül vermişlerdir. Her birinin belki yüzlerce, binlerce katkıları vardır. Hocalarımızdan duyurdık: Nevzat Yalçıntaş hocamız, zannediyorum Zonguldak mıydı hocam? Bir bölgeye işçi seminerlerine gidiyorlar. Soruyorlar işçilere, “sendikali mısın? Hocam ne diyordlardı?”

Prof. Dr. Yalçıntaş: Urfalıyım.

Prof. Dr. Murat: Urfalıyım. Sendikali değilim, Urfalıyım veyahut da “Ağrılıyım, Karslıyım.” Tabi sendikanın henüz ne olduğu daha bilinmiyor. Yani işçiler tarafından “sendikali mısın?” sorusuna

cevap “hayır Urfalyım.” Ama “Trabzonluyum” demezler değil mi hocam? Bölümümüzün gerçekten Türk çalışma hayatına katkısı olduğunu tekrar söylemek isterim.”

Sosyal Siyaset Konferansları'nın dergi olarak yayınlanması süreci uzun bir zamana yayılmış, kararlı ve kolektif bir çabanın ürünüdür. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, emek-sermaye ilişkileri, işsizlik, yoksulluk, sosyal yardımlar, sosyal hizmetler ve dezavantajlı gruplara yönelik politikalar gibi sosyal politikanın konularını kapsayan bir dergidir. İlk olarak 1948 yılında “İçtimai Siyaset Konferansları” adıyla basılmaya başlanmıştır. Prof. Kessler tarafından hazırlanan Sosyal Siyaset Konferansları, Türkiye'deki ilk sosyal politika külliyyatını oluşturmakta (Altan, 2007: 37) ve İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi yayınları arasında önemli bir yer tutmaktadır. Sosyal Siyaset Konferansları başlangıcında daha çok işçi ve işverenleri aydınlatma ve bilgilendirme amacı taşımakta iken 1960'lı yıllardan sonra pratik amaçlara yönelik konferansların yanı sıra sosyal politika, iş hukuku ve çalışma ilişkileri konularında bilimsel yazı ve çeviriler yayınlanmaya başlanmıştır (Dereli, 2003: i). Dergi bu özelliğini korumakla birlikte 2003 yılından itibaren de hakemli ve bilimsel bir dergi olarak yayın hayatına devam etmektedir. Dergi ortaya çıkışına konu olan ve 2011 yılı Sayı 70'e kadar dergi sayılarında yer alan “konferanslar”³ için belli konulara yoğunlaşmaktadır. Derginin web sayfasından elde edilebilen “ilk editör yazısı” H. İbrahim Sarıoğlu'na aittir ve bu yazıda editör dergiye gelen ve hakem sürecini tamamlayan makale sayısının azlığı nedeniyle sosyal siyaset disiplini dışında, genel iktisat bilimi ile ilgili yazıların da yayımlanacağını duyurmaktadır (Sarıoğlu, 2003: ii-iv). Derginin “hakemli” ve “bilimsel” dergi statüsünün genç öğretim elemanlarını teşvik edeceğini ifade eden Dereli, 2003'ün bu tespiti dergiyi sürdürülebilir kılmak için verilen emeklere de atıf yapmaktadır (Dereli, 2003: i).

3 Örneğin 45. Sayı editör notunda derginin konferanslar bölümünde son iki yılın konferanslarından bazılarının yayımlandığı ifade edilmektedir. “...önümüzdeki sayıda da çıkacak diğer yazılarla serileri tamamlamış olacağız. Konferansçılardan hocamız Prof. Dr. Nusret Ekin'i, derginin yayım aşamasında kaybetmenin üzüntüsü içindeyiz ve kendisini tatlı üslubu ile daima hatırlayacağız. 2003 Yılı Konferansları'nı İş Kanunu'nun yenilenmesini beklediğimizden gecikmeli olarak yapacağız ve yayınlayacağız” ifadesi yer almaktadır. Benzer şekilde 47. Sayıda da Geleneksel Sosyal Siyaset Konferansları dizisinin Cumhuriyetin 80. 55. Serisinin 2003 yılı sonbaharında gerçekleştirildiği ifade edilmektedir (Sarıoğlu, 2004: i-iii).

Araştırma kapsamında kullanılan dergi sayıları ve yayım yılları ile makale dosyaları DergiPark web sayfasından elde edilmiştir.⁴ Dergi hem basılı olarak hem de internet aracılığıyla okuyucularıyla buluşmaktadır. Birinci sayısından başlayarak “pdf” dosyaları biçiminde İstanbul Üniversitesi E-Dergi Sistemine⁵ aktarılmış olan dergi (Özdemir, 2011a: iii-v), 58. sayısından itibaren ASOS Index⁶ tarafından taranmaktadır. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi 60. sayısından itibaren de dünyanın sayılı endekslerinden biri olan EBSCO tarafından taranmaya başlayarak uluslararası bir nitelik kazanmıştır (Özdemir, 2011b: iii-v). Dergi günümüzde, akademik yayıncılık bakımından temel misyonlarından biri Türkiye’nin bilimsel bilgi birikimini yansıtacak ürünler geliştirmek olan ULAKBİM tarafından uluslararası standartlara uygun olarak geliştirilen TR Dizin (2013 yılı sonuna kadar Ulusal Veri Tabanları-UVT adıyla yürütülen) kapsamında da yer almaktadır.

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nin Nitel Analizi

Bu başlık altında araştırmada kullanılan yöntem ve bulgulara yer verilmektedir.

Yöntem

Bu çalışmada verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Makaleler yayınlanan dergi, yıl, dil, yazar sayısı, internetten görüntülenme ve indirilme gibi değişkenler ele alınarak incelenmiştir. Araştırmaya konu olan dokümanlar DergiPark platformundan Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nin tüm sayılarının yer aldığı arşivden 07.08.2019 ve 23.08.2019 tarihleri arasında elde edilerek bir excel veri tabanı oluşturulmuştur.

4 2013 yılında başlayan Dergipark Projesi Ulusal Atıf Dizini için temel oluşturması planlanan ve 2019 yılı itibarıyla toplam akademik dergi sayısının 2.300 civarında olduğu bir platformdur. Türkiye’de yayınlanan tüm dergileri kapsayacak şekilde genişletilmesi hedeflenen Dergipark önemli bir akademik bilgi birikimi sunmaktadır. <https://dergipark.org.tr/>, (21.08.2019).

5 İstanbul Üniversitesi E-Dergi sistemi 2009-2010 yıllarında kurulmuş ve dergi arşivi sisteme yüklenmiştir. 2013 yılında DergiPark sisteminin oluşturulmasıyla dergi bu platforma taşınmıştır. Bilgi için derginin Yönetici Editörlerinden Arş. Gör. Sera Yıldırım’a teşekkür ederim.

6 Akademia Sosyal Bilimler Endeksi (ASOS Index), Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri camiasından aynı zamanda İş Güç: Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi editörlüğü görevini de yürüten Aşkın Keser’in uzun yıllar boyunca verdiği emeğin/gayretin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 1

Dergi Kapsamındaki 854 Dosyanın Türlerine Göre Dağılımı

Yayın Türleri	
Makaleler	734
Hatıra yazıları	41
Konferanslar	36
Diğer yayınlar	22
Künye, Editörden, İçindekiler	13
Editör yazısı	5
Kitap incelemesi	1
Olay incelemesi	1
Önsöz	1
Genel Toplam	854

Araştırma kapsamında oluşturulan veri tabanında “Künye, Editörden, İçindekiler”, “Editör yazısı” ve “Önsöz” olarak kodlanmış bulunan kayıtlar hariç tutularak analizler 830 dosya üzerinden yapılmıştır. Bu dosyalardan 10 tanesine “tam metin” erişimi sağlanamamaktadır. Ancak analize konu olan bilgilere ulaşılabildiği için bu kayıtlar analiz kapsamından çıkartılmamıştır.

Araştırma kapsamındaki çalışmalar; yıllara ve dergi sayılarına göre dağılımı, yazar profili, yayın dili, internetten görüntülenme ve elde edilme sayıları ile ilgili bilgiler kapsamında incelenmiştir.⁷ Bibliyometrik analiz kapsamında yapılan bu analizler dergilerin ilgili disiplindeki niteliklerini öne çıkaran verilerin elde edilerek değerlerinin ölçülmesinde kullanılmaktadır. Dergilerin bibliyometrik analizinde; ilgili olduğu alana en çok katkı veren ülkeler, üniversiteler, yazarlar ve araştırma kategorileri tespit edilmektedir (Çetinkaya-Bozkurt ve Çetin, 2016: 231).

Günümüzde doküman analizi, içerik analizi gibi nitel araştırma yöntemlerinin yanı sıra birçok disiplinde uygulama alanı bulan bibliyometri, belli bir alandaki yayın örüntülerini tanımlamak için dergilerin, bildirilerin ve lisansüstü yayınların analizinde kullanılan niceliksel ve istatistiksel bir analiz tekniğidir (Tonta, 2009). Bibliyometrik analiz ile elde edilen bulgular, bilim dallarındaki ilerlemeler ve geçirilen evreler hakkında bilgi verdiği gibi geleceğe yönelik değerlendirmeler yapılmasına da imkân sağlamaktadır (Çatı ve Öcel, 2018: 509).

7 Yazar unvanları, çalıştıkları kurumlar anahtar kelimeler, her makale için elde edilememektedir.

Bibliyometrik araştırmaların en önemli veri kaynakları, Science Citation Index (SCI), Social Science Citation Index (SSCI) ve Art&Humanities Citation Index (A&HCI) olmak üzere uluslararası bilimsel atıf indeksleridir (Güzeller ve Çeliker, 2017: 89). Türkiye’de de Ulusal Atıf Dizini oluşturulması amaçlanarak uygulamaya konulmuş olan DergiPark da önemli bir veri kaynağıdır.

Bu çalışmada toplam çalışmaların %80’inin yazarların %20’si tarafından yazılmış olması gerektiğini belirten 80/20 kuralı, yazarların verimliliğini ölçen Price Yasası ve yazarların literatüre katkısını kaç çalışma ile bu katkıyı sağladıklarını gösteren Lotka Yasası kullanılmıştır. Bradford ve Lotka yasaları betimsel bibliyometrik olarak da adlandırılmaktadır (Doğan, 2018). Ancak bu sonuçlarla ilgili değerlendirme yapılırken derginin kendine has yapısı gözden kaçırılmamalıdır.

Bulgular

Bu başlık altında makalelerin yıllara ve dergi sayılarına göre dağılımı, yazar profili, yayın dili, internetten görüntülenme ve elde edilme sayıları ile ilgili açıklamalara yer verilmektedir.

Tablo 2

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nde Yer Alan Çalışmaların Yıllara ve Dergi Sayılarına Göre Dağılımı

Yıl	Dergi Sayısı	Makale Sayısı	Yıl	Dergi Sayısı	Makale Sayısı	Yıl	Dergi Sayısı	Makale Sayısı
1948	1	5	1975	26	6	2007	52	13
1949	2	7	1976	27	6	2007	53	37
1950	3	7	1977	28	6	2008	54	10
1951	4	6	1978	29	7	2008	55	5
1952	5	5	1979	30	10	2009	56	17
1954	6	8	1982	31	27	2009	57	18
1955	7	10	1983	32	7	2010	58	11
1956	8	8	1984	33	9	2010	59	9
1960	9 10 11	16	1985	34	8	2011	60	16
1961	12	8	1986	35-36	14	2011	61	11
1962	13	13	1992	37-38	15	2012	62-63	6
1963	14	7	1993	39	10	2013	64-65	5
1964	15	19	1995	40	17	2014	66-67	7
1965	16	15	1998	41-42	19	2015	68	8
1966	17	14	2000	43-44	24	2015	69	6
1967	18	16	2003	46	9	2016	70	5
1968	19	19	2003	45	10	2016	71	5
1969	20	15	2004	47	16	2017	72	8
1970	21	15	2004	48	13	2017	73	9
1971	22-23	13	2005	49	52	2018	74	6
1972	24	13	2005	50	54	2018	75	11
1974	25	7	2006	51	14	2019	76	8

Tabloda yer alan işaretli kısımlar derginin özel sayılarını göstermektedir. Ayrıntılı bilgi Tablo 3’te verilmektedir.

1948 yılından itibaren dergi sayıları ve içerdiği makaleleri gösteren Tablo 2 incelendiğinde derginin konferanslar, armağanlar gibi sayıları da olduğu için her sayı aynı sayıda makale ile çıkmamıştır. Ortalama makale sayısı 12'dir ve 2005 yılındaki 50. Sayı en fazla makalenin yayınlandığı sayıdır (54 makale), yine 2005 yılındaki 49. Sayı 'da 52 makale yayınlanmıştır.

Tablo 3

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi'nin Armağan Olarak Yayımlanan Sayıları

Yıl	Sayı	Armağan
1982	31	Prof. Dr. Orhan Tuna'ya Armağan
	49	Prof. Dr. Turan Yazgan'a Armağan
2005	50	Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş'a Armağan
2007	53	Prof. Dr. Haşmet Başar'a Armağan
	68	Prof. Dr. Gülten Kutal'a Armağan
2015	69	Prof. Dr. Gülten Kutal'a Armağan
	70	Prof. Dr. Bengü Dereli'ye Armağan
2016	71	Prof. Dr. Bengü Dereli'ye Armağan
	72	Prof. Dr. Ömer Alparslan Aksu'ya Armağan
2017	73	Prof. Dr. Ömer Alparslan Aksu'ya Armağan

Dergi sayılarının %10'un hocalara armağan olarak çıkartılmıştır. Akademide armağan geleneği yaşatılması gereken bir durumdur. Derginin bu anlamda da öncü bir rol üstlendiği söylenebilir. 1943 yılından günümüze kadar yayın faaliyetlerine devam eden Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi⁸, 2004 yılından beri yayın faaliyetlerine devam eden Çalışma ve Toplum Dergisi⁹ gibi dergiler de armağan sayılar yayımlamaktadır.

Tablo 4

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi'nde Yer Alan Çalışmaların Yazarları

Yazar	Sayı	Yüzde (%)
Orhan Tuna	27	3,25
Metin Kutal	20	2,29
Sabahaddin Zaim	18	2,17
Toker Dereli	17	2,17
Nusret Ekin	17	2,05
Ekmel Zadi	14	1,69
Tekin Akgeyik	14	1,69
Suphi Okay	11	1,33
10 Makale ve Daha Fazla Yazan Yazarlar Toplamı	138	16,64
10 Makaleden Daha Az Yazan Yazarlar Toplamı	692	83,36
Genel Toplam	830	10,00

8 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ausbf/archive>, (05.09.2019).

9 <http://www.calismatoplum.org/>, (05.09.2019).

Tablo 4'te Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi'nde 10 ve daha fazla sayıda çalışması bulunan yazarlar verilmektedir. Her yayında olduğu gibi akademik yayınlarda da yazılan makaleler ve bu makalelerin yazarları ortaya çıkan kolektif ürün olarak dergiye ve uzun dönemli olarak da ilgili oldukları akademik alana katkıda bulunurlar. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi'nde Orhan Tuna, Metin Kutal, Sabahaddin Zaim, Toker Dereli, Nusret Ekin, Ekmel Zadil, Suphi Okay ve Tekin Akgeyik tarafından yapılan 138 çalışma toplam çalışmaların %16,64'ünü oluşturmaktadır. Tablo verilerinin sunumu 80/20, Price ve Lotka Yasası (Egghe, 1986'dan aktaran Yılmazel, 2019: 10) sonuçları değil, genel sıklık ve yüzdelerdir.

Derginin kendine özgü yapısı nedeniyle ilk sayılarının genellikle konferans sayıları şeklinde yayınlanması, armağan sayılarında hakemsiz çalışmalara yer verilmesi gibi unsurlar nedeniyle Tablo 2'de yer alan makale sayılarına göre 80/20 Kuralı, Price Yasası ve Lotka Yasası hesaplamalarının sonuçları dikkatli yorumlanmalıdır. 80/20 Kuralı bakımından yapılan hesaplamada 830 çalışmanın %80'inin (664 çalışma) yazarların %31'i (602 yazar içinde 191 yazar) tarafından yazılmış, 2003 yılı sonrasında ise çalışmaların %80'i (2003 sonrası için 399 çalışma) yazarların %19,94'ü tarafından yazılmış olduğu bulunmuştur. Derginin 2003 yılı öncesi için 80/20 Kuralına uygun değilken bu tarihten sonrası için uyumlu olduğu görülmektedir.

Yazarların verimliliğinin ölçümü olan toplam yazar sayısının karekökü kadar yazarın toplam makale sayısının yarısını yazması gerektiğini öngören Price Yasası gereği 25 yazarın 415 makale yazması gerekmektedir. En verimli 8 yazarın toplam 138 makale yazdığı görülmektedir. Price Yasası hesaplaması 2003 sonrası için yapıldığında en verimli 18 yazarın 2003 sonrasında yer alan 399 çalışmanın 200'ünü yazmış olmaları gerekirken, 112'sini yazmış oldukları görülmektedir. Dergi tüm yıllar ve 2003 sonrası için Price Yasasına uyumlu değildir.

Literatüre katkısı olan yazarların bu katkıyı kaç yazı ile sağladıklarının niceliksel olarak tahmini olan Lotka Yasası'na göre yayın yapan yazarların %60'ı bir makale ile %15'inin iki makale ile %7'sinin de üç makale ile katkıda bulunması beklenmektedir. Tüm yıllar bazında Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi için yazarların %51,36'sı 1 makale ile %12,96'sı 2 makale ile % 6,12'si de 3 makale ile katkıda bulunmuştur. 2003 yılı sonrası için ise yazarların %63'ü 1 makale, % 12'si 2 ve %3'ü de 3 makale ile katkıda

bulunmuşlardır. Elde edilen bu veriler ışığında Dergi'nin 2003 yılı öncesinde Lotka Yasası'na yakın bir uygunlukta olduğu söylenebilir. Yazarların ileride yapmaları beklenen katkıyı gösteren bir hesaplama olduğu göz önünde bulundurulduğunda 2003 yılı öncesi yayın ve yazar sayılarına yakın değerlere ulaştığında alana katkısının daha da artacağı söylenebilir. Bu bağlamda ULAKBİM veri tabanında taranmaya başlaması ile daha fazla çalışma dergiye yönlenebilir. Elbette bu durumun yayın politikası ile de ilgisi vardır. Her sayıyı belli sayıda makale ile çıkarma kuralı olup olmaması, hakem değerlendirmesi sürecinden geçebilen makaleler gibi ölçütler de burada etkilidir.

Tablo 5

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi'nde Yer Alan Çalışmaların Yayın Diline Göre Dağılımı

Yayın Dili	Sayı	Yüzde (%)
Türkçe	788	94,94
İngilizce	39	4,70
Almanca	3	0,36
Genel Toplam	830	100,00

Dergi'de yayınlanmış olan çalışmaların neredeyse tamamı Türkçe'dir. Bu bakımdan Dergi'nin Türkçe literatüre katkıda bulunduğu söylenebilir. Bu durum Türkiye'de sosyal politika külliyatı olma özelliğine sahip bir dergi olarak oldukça önemlidir. Ancak Dergi'nin İngilizce yayınının son derece düşük olması ise, Türkiye'nin sosyal politika birikiminin uluslararası akademik camiada çok az bilinebilme imkânı anlamına geldiği de not edilmelidir.

Tablo 6

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi'nde Yer Alan Çalışmaların İnternette Görüntülenme ve Elde Edilme Sayıları

Başlık	Pdf	Makale Görüntülenme	Makale İndirilme
Pdf ye göre ilk 5			
Türkiye'de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk	38212		
Türkiye'de Nüfus Hareketlerinin ve İç Göçün Nedenleri	24967		
Bürokrasi Teorisi ve Yönetim	21248		
Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözümler Önerileri	16331		
Küreselleşme Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları ve Türkiye'deki Durumu	14664		

Makale görüntülenme ilk 5

Türkiye’de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk	5204
Çalışma Hayatında Stres Kaynakları, Stres Belirtileri ve Stres Sonuçlarının İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma	4660
Türkiye’de Nüfus Hareketlerinin ve İç Göçün Nedenleri	4506
Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri	4276
Küreselleşmenin Kültürel Değerler Üzerine Etkisi	3894

Makale indirilme ilk 5

Türkiye’de Nüfus Hareketlerinin ve İç Göçün Nedenleri	31004
Bürokrasi Teorisi ve Yönetim	26396
Küreselleşmenin Kültürel Değerler Üzerine Etkisi	19922
Elite Theories of Pareto, Mosca and Michels	19798
Türkiye’de Sendika-Siyasi Parti İlişkileri	19500

Tablo 6’da yer alan makalelerin görüntülenme ve indirilme sayılarını gösteren veriler incelenirken sistemde “pdf”, “makale görüntülenme” ve “makale indirilme” olmak üzere üç farklı seçenek olduğu görülmektedir. Konu ile ilgili olarak 26.08.2019 tarihinde ULAKBİM DergiPark Destek biriminden bilgi talebinde bulunulmuştur. Örnek bir makale üzerinden sorulan soruya 27.08.2019 tarihinde gelen cevap şu şekildedir;

Bir makalenin DergiPark’taki <https://dergipark.org.tr/iusskd/issue/936/10563> sayfası görüntülendiğinde görüntülenme sayısı artar. Bu sayfadaki dosya tıklanığında ya da bu sayfanın Google gibi arama motorlarına sunmuş olduğu dosya linki tıklanığında ise indirilme sayısı artar. PDF dosyası yanında gördüğünüz sayı (753) ile indirilme istatistiğinde görüntülediğiniz sayının (883) farklı olması; bu makale için bir başka dosyanın daha olduğunu, ancak ilgili dosyanın artık kullanıcılara kapalı olduğunu (kaldırıldığını, değiştirildiğini ya da silindiğini) göstermektedir. Makale istatistikleri için ekteki görselde¹⁰ işaretlediğimiz yeri dikkate alabilirsiniz. İlgili makale için tüm görüntülenme ve indirme sayısını içerir.

Gelen cevap doğrultusunda en fazla görüntülenen makalenin “Türkiye’de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk” olduğu ancak en fazla indirilen makalenin ise “Türkiye’de Nüfus Hareketlerinin ve İç Göçün Nedenleri” olduğu görülmektedir. Dergi okuyucularının/kullanıcılarının görüntülenme

10 591 1.167 görselde işaretlenen yer.

ve indirilme sayıları bakımından ayrıntılı bir yorum yapabilmek için indirilme tarihleri ya da kullanıcı bilgileri gibi ek verilere ihtiyaç duyulmaktadır. Mevcut hali ile DergiPark sisteminden bu bilgilere erişim sağlanamamaktadır. Sisteme giriş için üyelik zorunluluğu bulunmadığından kullanıcı bilgilerine erişimin de sadece IP adresleri bazında olabileceği düşünülmektedir. Bu konuda sistemin işleyişi ile ilgili daha ayrıntılı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Ancak görüntülenme ve indirilme verilerine dayanarak bu aşamada söylenebilecek olan Dergi’de yer alan hangi çalışmaların daha fazla “ilgi” gördüğüdür. Elbette bu ifadeden de “görüntülenme ve indirilme sayıları bakımından ilk 5’te yer almayan çalışmaların daha değersiz ya da ilgi görmeyen çalışmalar olduğu” gibi bir anlam çıkarılmamalıdır. Dergi’nin basılı kopya sayıları bilinmemektedir. Genel bir bilgi içeren bu veriler bir analizden ziyade mevcut durumun “resmini çekmektedir”. Bu bağlamda araştırmacılar ve dizinleme çalışmaları yapan kurumlar boşlukta kalan teknik kısımların geliştirilmesine yönelik tespitler yapmaktadırlar.

Çalışma konusu ile ilgili bir tespit yapmak gerekirse başlığında ILO olan çalışmalar daha az görüntülenmiş ya da indirilmiştir.

Tablo 7

ILO İle İlgili Makaleler Bakımından İnternette Görüntülenme ve Elde Edilme Sayıları

Makale Başlığı	Makale Görüntülenme	Makale İndirilme
Makale görüntülenme ilk 5		
Cumhuriyet Döneminde Türk Endüstri İlişkileri: İşçi Sendikalarının Dünü, Bugünü	1682	
Çocuk İşçiliği: Nedenleri, Boyutları ve Küreselleşen Dünyadaki Konumu	1389	
Türkiye’de ve Dünyada Yeni Sendikal Perspektifler	1258	
Ücret Sistemleri	1085	
Türkiye’de Sendika-Siyasi Parti İlişkileri	1057	
Makale indirilme ilk 5		
Türkiye’de Sendika-Siyasi Parti İlişkileri		19500
İşçi Sendikalarının Tarihi Gelişimi (İngiltere Örneği)		11889
Türkiye’de “Zorunlu Çalışma” Uygulamaları		8381
Çocuk İşçiliği: Nedenleri, Boyutları ve Küreselleşen Dünyadaki Konumu		7098
Ücret Sistemleri		5475

ILO ile ilgili çalışmalar kapsamında yer alan makalelerin görüntülenme ve indirilme sayıları incelendiğinde Tablo 6’da verilen görüntülenme ve indirilme sayılarının çok altında değerler olması, okuyucuların konuya olan ilgilerinin görece daha düşük düzeyde olduğunu göstermektedir. “Türkiye’de Sendika-Siyasi Parti İlişkileri” okuyucuların en fazla indirdikleri makaledir. İkinci sırada “İşçi Sendikalarının Tarihi Gelişimi (İngiltere Örneği)” çalışması gelmektedir. Burada aşırı genelleme yapmaktan da kaçınarak çalışmanın sınırları içinde sendikalarla ilgili konuların daha fazla ilgi gördüğü söylenebilir.

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nde ILO

ILO, 28 Haziran 1919 tarihli Versay Barış Andlaşması’nın 387-427. maddeleri çerçevesinde kurulmuştur. Milletler Cemiyeti’nin yanı sıra kurulan bu Teşkilât, Milletler Cemiyeti’nin feshinden sonra ortadan kaybolmamış ve Birleşmiş Milletler’in bir “uzmanlık kuruluğu” olarak varlığını sürdürmektedir (Işık, 1968: 167). Çalışma hayatıyla ilgili uluslararası asgari standartlar oluşturan ve işçi, işveren ve hükümet temsilcilerinden oluşan üç taraflı bir örgüt olan ILO, çalışma hayatına düzenlenmesi ve dünya barışının sağlanması için sosyal adaletin gerçekleştirilmesi için çalışmalar yapmaktadır. ILO; sosyal, ekonomik, hukuki, kültürel, antropolojik, uluslararası ilişkiler gibi çalışma hayatını ilgilendiren bütün konularda normlar geliştirmek, politika önerilerinde bulunmak, farkındalık yaratmak ve kamuoyu oluşturmak konusunda önemli katkılar sağlamaktadır.

Bütün ülkeler gibi, Türkiye’de de endüstri ilişkileri sisteminin organizasyonu ve işleyiş esasları oluşturulurken, ILO’nun çalışma standartları referans olarak alınan unsurların başında gelmektedir. Uluslararası Çalışma Standartları endüstri ilişkileri sistemini ve bu sistemin içinde yer alan aktörlerin davranışlarını çok yönlü olarak etkilemektedir. Hükümetler çalışma hayatı ile ilgili yasaları çıkarırken ILO standartları ile çizilen çerçeveyi esas almaktadır. Çalışma hayatının aktif taraflarını oluşturan işçi ve işveren ile bunların temsilcisi olan sendikalar, çalışma hayatına yönelik talepleri ve beklentilerinde ILO’yu ve standartlarını mihenk taşı olarak almaktadırlar. Bütün bunların ötesinde ILO, bir organizasyon olarak endüstri ilişkileri sisteminin aktörlerinin birbirleri ile olan anlaşmazlıklarında, karşı taraf üzerinde yaratacağı baskıya bağlı olarak, bir çözüm yeri olarak görülmektedir (Alper ve Kaya, 1995: 2). Ancak Alper ve

Kaya, Türkiye’de ILO konusunun, sahip olduğu önemin aksine literatürde çok işlenen bir konu olmadığını ifade etmektedirler.

“...Daha çok genel sosyal politika ile ilgili kitapların bir bölümünü ve uluslararası sosyal politika ile ilgili çalışmaların ise ağırlıklı konusunu oluşturmaktan öteye gidememiştir. Yalnızca ILO’yu ele alan çalışma ve araştırma sayısı son derecede sınırlı kalmıştır” (Alper ve Kaya, 1995: 2).

Mevcut araştırmanın konusunu oluşturan ILO konulu makalelerin Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi kapsamında yer alması ile ilgili olarak da benzer bir durum bulunmaktadır. Doğrudan ILO ile ilgili 26 çalışma bulunmaktadır. Bu sayı toplam çalışma sayısının %3,1’idir.

Tablo 8

Temel ILO Sözleşmeleri

Sözleşme No	Kabul Tarihi	Sözleşme Adı
29	1930	Zorla Çalıştırma Sözleşmesi
87	1948	Sendikalaşma Özgürlüğü ve Sendikalaşma Hakkının Korunması Sözleşmesi
98	1949	Sendikalaşma ve Toplu Sözleşme Hakkı Sözleşmesi
100	1951	Eşit İşe Eşit Ücret Sözleşmesi
105	1957	Zorla Çalıştırmanın Yasaklanması Sözleşmesi
111	1958	İstihdamda Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
138	1973	Asgari Yaş Sözleşmesi
182	1999	Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Sona Erdirilmesi Sözleşmesi

Kaynak: <http://disk.org.tr/2016/05/turkiyenin-uluslararası-calisma-orgutu-karnesi/>; https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/genericdocument/wcms_645630.pdf

1948’den 2019’a kadar geçen 71 yılda 76 sayı olarak çıkan Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 1948 - 2002 ve 2003 - 2019 olmak üzere iki alt döneme ayrılarak incelenebileceği gibi basılı ortamdaki internet ortamına geçtiği 2009-2010 yılları öncesi ve sonrası biçiminde bir dönemleştirme de söz konusu olabilir. Dergi’nin temel ilkeleri korunmakla birlikte “bilimsel ve hakemli” dergi statüsüne geçtiği 2003 yılını esas alan ayırım derginin yazar, makale sayısı gibi bibliyometrik açıdan analizi için işlevsel olabilir. Başka bir açıdan internet aracılığıyla erişilebilir olması bilginin yayılması ve paylaşılması ile ilgili daha fazla fırsat sağladığından bu ayırım altında incelenebilir. Ancak bu araştırmanın temel konusu “Sosyal Siyaset Konferansları ve Uluslararası

Çalışma Örgütü (ILO)” olduğundan dönemlere göre Türkiye tarafından onaylanan ILO Sözleşmeleri dikkate alınarak araştırma konusu ile uyumlu bir dönemleştirme yapılmıştır. Türkiye ILO’ya 1932 yılında üye olsa da 1932-1946 arasında sadece bir sözleşme ve 1946-1959 döneminde ise 11 ILO sözleşmesi onaylanmıştır.¹¹ Tablo 8 incelendiğinde onaylanan ILO sözleşmesi sayısının 1 (bir) olduğu 1932-1946 dönemi hariç tutulduğunda Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi ile Türkiye ILO ilişkilerinin “yaşıt” olduğu söylenebilir.

Tablo 9

Dönelere Göre Türkiye Tarafından Onaylanan ILO Sözleşmeleri

Dönem	Onaylanan ILO Sözleşmesi Sayısı
1932-1945 Dönemi	1
1946-1959 Dönemi	11
1960-1980 Dönemi	15
1980-2015 Dönemi	32
Toplam (1932-2015)	59

Kaynak: Kutsal, 1970: 186 ve <http://disk.org.tr/2016/05/turkiyenin-uluslararası-calisma-orgutu-karnesi/>; https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/genericdocument/wcms_645630.pdf

Yayınlanmış olan Sosyal Siyaset Konferansları dergileri ile onaylanan ILO sözleşmeleri, birlikte ele alınıp dönemleştirme yapılırken ilgili dönemde yaşanan gelişmelerin akademik yayınlara yansımalarının eş zamanlı olmayacağını da kabul etmek gerekir. Ancak yine de genel çerçeve hakkında bilgi verebileceği düşünülen, araştırma kapsamındaki bu dönemler Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 10

Tablo 9 Esas Alınarak Düzenlenmiş Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi Yılları ve Sayıları

Yıl	Sayı
1948 - 1956	Sayı 1 ve Sayı 8 arası
1960 - 1978	Sayı 9 10 11 ve Sayı 30 arası
1982 - 2012	Sayı 31 ve Sayı 69 arası
2015 – 2019*	Sayı 70 ve Sayı 76 arası

Kaynak: Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nin DergiPark sisteminde bulunan dergi sayfasından alınarak araştırmacı tarafından tablolaştırılmıştır.

Not: Derginin 1948 2019 yılları arasında yıl boşlukları bulunmaktadır. Bunlar; 1956-1960, 1979-1982, 1986-1992, 1993-1995, 1995-1998, 1998-2000, 2000-2003 yıllarıdır.

*Çalışmanın hazırlandığı dönemde yayınlanmış olan son sayı 2019 yılındaki 76. Sayı’dır.

¹¹ 1919-1939 döneminde toplam olarak 67 sözleşme ve 66 tavsiye kabul edilmiştir (Kutsal, 1970: 182). Türkiye’de 1932-1960 arasında onaylanan toplam sözleşme sayısı 12’dir. 1961 yılında onaylanan 3 sözleşme ile de, bu sayı ancak 15’e yükselmiştir. 1960 yılı itibarıyla ILO’nun kabul ettiği toplam sözleşme sayısı ise 115’dir (Gülmez, 2019: 37).

Tablo 10’da yer alan yıllar Tablo 9 ile uyumlu olacak şekilde Dergi’nin sayı yayınlamış olduğu yıllara göre oluşturulmuştur. Bu yıllar oluşturulurken başlığında ve konusunda doğrudan ILO kelimesi olan¹² çalışmalar sıralanmıştır. Tablo 8’de verilen temel sözleşmelere ilişkin olarak da “sendika”, “ücret”, “ayrımcılık”, “asgari yaş”, “çocuk çalışan” anahtar kelimeleri kullanılarak ILO ile ilgili çalışmalar veri tabanı oluşturulmuştur. Bu kapsamda 140 çalışma bulunmaktadır. Bunlardan 122’si (%87,14) makale, 17’si Konferans (%12,14) ve 1’i (% 0,71) de olay incelemesidir. ILO ile ilgili olarak yapılan çalışmaların önemli bir bölümü tek yazarlıdır (132 adet), 4 çalışma 2 yazarlı, 1 çalışma 4 yazarlı ve 2 çalışma da 6 yazarlıdır. 6 yazarlı çalışmalardan biri panel ve diğeri de makaledir. Daha önce de belirtildiği gibi Dergi’nin yapısal özelliği gereği temelde konferans ve makaleler biçiminde çalışmalar bulunmaktadır.

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nde 1948 – 1956 Yılları Arasında Yer Alan ILO Konulu Çalışmalar

Bu alt dönemin özelliklerine kısaca değinmek gerekirse; Türkiye’de 1942 yılında Beveridge Raporu’nun¹³ yayınlanması, 1945 yılında Çalışma Bakanlığı’nın kurulması, aynı yıl İş Kazası Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortası Hakkında Kanun’un yürürlüğe girmesi, 1946’da İşçi Sigortaları Kurumu’nun kurulması, 1949’da Emekli Sandığı’nın düzenlenmesi gibi gelişmelerden söz edilebilir (Buğra, 2010: 161). Türkiye’ye ilişkin bu küçük hatırlatmaların yanı sıra Türkiye’nin 11 ILO sözleşmesi imzaladığı bu önemli dönem ILO bakımından da 1946 yılından başlayarak bir dönüm noktası olmuştur. Birleşmiş Milletler ile yapılan anlaşma sonucu, ILO, kendi faaliyet alanına giren konularda belirlediği amaçları gerçekleştirmek için hareket serbestisine sahip uzman bir Birleşmiş Milletler kuruluşu haline gelmiştir. ILO, bu dönemde yalnızca Birleşmiş Milletler ile değil, Birleşmiş Milletler’e bağlı diğer uluslararası kuruluşlar ve bölgesel kuruluşlar ile de işbirliğini geliştirmeye yönelik teşebbüslerde bulunmuştur. Bu dönemde ILO takip

12 Literatürde ve veri tabanında Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) olarak İngilizce kısaltmanın yanı sıra Türkçe kısaltması olan UÇÖ ve geçmiş yıllara ait olan makaleler için de Milletler Arası Çalışma Teşkilatı gibi kullanımlar dikkate alınarak yapılmıştır.

13 İngiltere’de sosyal güvenlik sistemini geliştirmek amacıyla; çalışamayacak kadar hasta olanlara yönelik sağlık hizmetlerinin oluşturulması, ailelere yardım sağlanması, işsizlik sigortasının genişletilmesi, emekli aylıklarının yükseltilmesi, dullara aylık bağlanması, doğum ve ölüm durumunda tazminat ödenmesi gibi öneriler içeren, 1942 yılında Sir William Beveridge tarafından hazırlanmış plan. <http://www.nedirnedemek.com/beveridge-raporu-nedir-beveridge-raporu-ne-demek>, (Erişim tarihi: 19.02.2014).

ettiği politikalarla sürekli barışı sağlamaya yönelik etkin bir rol oynamaya başlamıştır (Alper ve Kaya, 1995: 2). Ekin'e göre dönemle ilgili olarak;

“.....dikkat çekici bütün bu gelişmeler içinde en önemli yasalardan birinin “Sendikalar Kanunu” olduğuna hiç kuşku yoktur. 1936 İş Kanunu Türkiye’de çalışma ilişkilerini sistematik bir düzenlemeye bağlayan ilk yasa olarak nasıl yeni bir dönemi temsil ediyorsa, 1947 Sendikalar Kanunu da bizzat çalışanların kendi örgütlerini kurmaya yönelik faaliyetlerde bulunabilmelerinin ilk yasal başlangıcını teşkil etmektedir. 1946 yılında sınıf esasına dayalı cemiyet kurma yasağının kaldırılması ile başlayan bu devre içinde, devrin siyasî iktidarı meslekî işçi örgütleri kurulmasına özel bir özen göstermiş, hatta bunların kurulması için dolaysız girişimlerde bulunmuştur” (Ekin, 1986: 43).

Türkiye’de 1936 tarihinde Türk İş Kanunu’nun kabul edilmesiyle birlikte sanayi hayatında, emek piyasasında ve işçi - işveren ilişkilerinde karşılıklı hakların kurulması ilkesi benimsenmiştir (Tuna, 1978: 4). Türkiye’de çalışma ilişkilerinde yepyeni bir dönem olarak adlandırılan bu dönemdeki gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda, dergiye yönelen yayınlarda ILO etkisinden çok II. Dünya Savaşı’ndan sonra Türkiye’nin demokratik bir ülke olarak Birleşmiş Milletler’e girme çabaları, 1948’de Uluslararası Çalışma Örgütü’ne tekrar katılması ve nihayet 1945’lerden itibaren çok partili dönemin başlaması gibi dönemin kendine has koşullarının etkisinin daha baskın olduğu söylenebilir. Siyasî niteliği ağır basan bu liberalleşme hareketine paralel olarak Savaş sonrası dönemde, iktisat politikasında da önemli değişikliklerin oluştuğunu görülmektedir (Ekin, 1986: 43). 1919-1939 arasındaki ilk dönemde, yalnızca “bırakınız yapsıncı” liberalizmin aşırılıklarının ve acımasız sömürünün ürünü olan sonuçlarının törpülenmesi amaçlandı. Sözleşme ya da tavsiye ile düzenlenen sorunların büyük bir çoğunluğu, “bırakınız yapsıncı” katı anlayışa alt sosyal sınır getirilmesi amacına yönelikti. Bunlar, ILO öncesi dönemde düzenlenen konferans ve kongrelerde de ele alınan ivedi çalışma ve istihdam koşullarıyla ilgiliydi. Ekonomik ve sosyal yönden güçsüz olan kişi ve kesimleri koruma amacı taşıyordu (Ekin, 1986: 33-51). Gülmez, 2013: 215-284’e göre 1919-1939 dönemi liberalizmin aşırılıklarının önlenmesi ile sosyal hakların uluslararasılaşması süreci olarak ele alınmaktadır (Gülmez, 2015: 2015-284).

Bu alt dönemde ele alınan tüm çalışmalar¹⁴ yürütülmüş olan Sosyal Siyaset Konferansları sunumlarının basılı hale getirilmiş biçimleridir.

Tablo 11

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi'nde 1948 – 1956 Yılları Arasında Yer Alan ILO Konulu Çalışmalar

Yıl	Makale Başlığı	Yazar
1948	Türk İşçi Sendikalarının Karakterleri	Ferit H. Saymen
1949	Ücret Sistemleri	Alfred Isaac
1950	İşçi Sendikalarının Mahiyet ve Vazifeleri	Orhan Tuna
	Ücretler ve Fiyatlar	Reşat Nalbandoğlu
1951	Bugünkü Sovyet Sendikalizminin Nazari ve Tatbiki Esasları	Orhan Tuna
1952	İzmir'de İşçi Sendikaları Hakkında Sosyolojik Bazı Müşahedeler	Z. Fahri Fındıkoğlu
	Milletlerarası Çalışma Teşkilatı	Bedi Söngütay
1954	ILO'nun Tekstil İşçilerine Sağladığı Faydalar	Livio Costa
	Amerika'da Sendikacılık Hareketleri	Leo Schachter
	Memleketimizde Sendikacılık Hareketlerinin Gelişmesi ve İşçilerimizin Sendikalaşma Meselesi	Orhan Tuna
	Asgari Ücretler	H. Arndt
1955	Hayat Pahalılığı ve Ücretlerin Tayini	Haydar Furgaç
	İşçi ve Sendikacıların Eğitimi	Ekmel Zadir
	Sendikacılık ve Siyaset	Orhan Tuna
1956	Türk Sendikacılığının İnkişafına Mani Olan Bazı Sebepler	Bahir Ersoy
	Memleketimizde Sendikaların Üzerinde Durdukları Meseleler	Orhan Tuna
	Türkiye Mensucat Sanayiinde Ücretler	Sabahaddin Zaim

Türkiye tarafından 11 ILO sözleşmesinin onaylanmış olduğu bu alt dönemde Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi'nde de yayınlanmış olan 17 çalışma bulunmaktadır. Bu dönemde yapılmış olan çalışmalardan doğrudan “ILO” anahtar kelimesini içeren 2 çalışmaya karşılık “sendika” konulu 10 çalışma bulunmaktadır. “Ücret” konulu çalışma sayısı ise 5'tir.

ILO ile ilgili çalışmalardan ilki olan Söngütay, 1952'de 62 üyeli bir kuruluş olan ILO'nun bütün dünyada ırk, din, inanç ve cinsiyet farkı gözetmeksizin, çalışma ve yaşama şartlarını düzenlemek, sosyal güvenliği sağlamak, bu yolla barışın temellerini atabilmek amacı taşıdığını vurgulamaktadır (Söngütay, 1952: 24). İkinci çalışmada ise Costa, dünyaya yayılan dokuma sektöründe önceleri müşteri olan ülkelerin sonradan üretici konumuna geldiklerini belirtmektedir. Tekstil sektöründe dünyada yaşanan makineleşme ve ilerlemeler Türkiye'de de yaşanmaktadır (Costa, 1954: 44)

14 Metin yazımı içinde, makale, çalışma, eser vb. tanımlar aynı anlama gelmek üzere kullanılmıştır. Derginin kendine has yapısı hangi sayıdan itibaren “hakemli dergi” statüsüne geçtiği gibi bilgiler yöntem kısmında ve ilgili tablolar altında vermiştir.

Bu alt dönemin ücret ile ilgili çalışmalarında da mensucat sanayi örneklendirilmektedir. “1938 ve 1950 yılları arasında karşılaştırma yapıldığında İstanbul mensucat işçisinin, Japon işçisi hariç, en düşük satın alma gücüne sahip olduğu, Peru, Şili, Brezilya, Arjantin, İtalya ve hatta Hint işçisinin daha iyi durumda olduğu tezahür etmiştir” (Zaim, 1956: 40). Ücret ile ilgili diğer çalışmalarda da ücretlerin oluşumu ve satın alma gücü ile ilişkisi ele alınmaktadır. Isaac “insanın emeğinin bedelinin ücretten ibaret olmadığı, işine ilgi ve takdir gösterildiği zaman sevinç ve memnuniyetle çalışabileceği”ni ifade edilmektedir (Isaac, 1949: 64). Nalbandoğlu ücretlerin milli gelir içindeki payının, ücret değerinin azlığı ya da çokluğunun satın alınabilecek mal ve hizmet miktarına bağlı olduğunu ve aynı zamanda maliyet unsuru olduğundan fiyatları da etkilediğini anlatmaktadır (Nalbandoğlu, 1950: 75). Arndt’1955’te ise asgari ücretin tanımı, belirlenmesi açıklanmış, uygulama boyutu sayısal örneklerle desteklenmiş ve ABD’de Roosevelt döneminde uygulanan ve krizden çıkışı sağlama amacı taşıyan asgari ücret uygulaması örneklendirilmiştir (Arndt, 1955: 33). “Hayat pahalılığı bugüne mahsus bir dert değildir” diyen Furgaç, 1955’51’de İstanbul’da 1954 yılında ilk kez yapılacak olan aile harcamalarının belirlenmesi anketi anlatılmıştır (Furgaç, 1955: 60).

Sendika ile ilgili ilk çalışma aynı zamanda konferanslar serisinin ilki olan Saymen’in çalışmasıdır. Çalışmada Türkiye’de sendikaların ortaya çıkışı, faaliyetleri ve yasanın kabulü süreci ve sonrasında yaşanan tartışmalar ele alınmaktadır. Sonuç kısmında dönemin sendikalarını ne devlete bağlı ne de tamamen serbest birer sendika olmayıp ikisinin ortasında özelliğe sahip olduğu, bu durumunda iş mevzuatı ile uyumlu bir durum olduğu dile getirilmektedir (Saymen, 1948: 105). Fındıkoğlu tarafından verilen konferans kapsamında da İzmir ilinde İş Kanunu sınırlarına giren işyerleri ve buralarda çalışan işçileri sayısı tablo olarak verilmiştir. Saymen’in çalışmasında yer alan tabloda kadın, erkek ve çocuk işçi sayıları coğrafi bölgelere göre yer almaktadır.

1951 yılı itibariyle İzmir’de 899 işyerinde, 26,871 erkek, 23,939 kadın ve 3290 çocuk işçi olmak üzere 54,100 işçi çalışmaktadır. Manisa’daki işyerleri ve işçiler de eklendiğinde İş Kanunu kapsamına giren 1057 işyerinde 58,398 işçi bulunmaktadır (Fındıkoğlu, 1952: 5). Çalışmada İzmir’deki sendikalar ile ilgili ayrıntılı bilgiler, örgütlenme ile ilgili sorunlar, işleyiş ve tartışmalara yer verilmektedir. 1951 yılı itibariyle İzmir’de 899 işyerinde, 26,871 erkek, 23,939

kadın ve 3290 çocuk işçi olmak üzere 54,100 işçi çalışmaktadır. Manisa'daki işyerleri ve işçiler de eklendiğinde İş Kanunu kapsamına giren 1057 işyerinde 58,398 işçi bulunmaktadır (Fındıkoğlu, 1952: 5). İşçi eğitimi ve sendikacı yetiştirilmesi konusunda sosyal politika çalışmalarının her alanında ilk sırada yer alan Almanya ve İngiltere ile bunlara yaklaşan Amerika'daki uygulamalar üzerinden konunun ele alındığı ifade edilen çalışmada Zaidil, kapitalizmin işçileri üretim araçlarından ayırması, fabrika sistemindeki çalışma koşullarını ele almaktadır (Zaidil, 1955: 122). Alt dönem içindeki sendika konulu diğer çalışmalar gibi Ersoy da sendikaların ilerlemesinin ön koşulunun işçilerin kendisi olduğu düşüncesi ifade etmektedir (Ersoy, 1955: 50).

Sendika konulu 10 çalışmadan 5'i Orhan Tuna tarafından verilmiş olan konferanslardır. Tuna, işçilerin, çalışan sınıfların ve münhasıran çalışma güçlerinden başka hiç bir şeyleri olmayan kütlelerin bu "değişen dünya" karşısındaki durumlarının değişimi karşısında kendilerine destek olacak sendikalar içinde örgütlenmeleri ve kendilerine ait sorunları kendi güçleri ile çözmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Gerek bireysel gerekse kolektif olarak ancak kuvvetli olanların kendi kendine yardım imkânına sahip olacağını ifade eden Tuna, bu kendi kendine yardımın işleyebilmesi için sendikalara, fakat kuvvetli sendikalara ihtiyaç bulunmakta olduğunu savunmaktadır (Tuna, 1950: 134). Ayrıca ücret, iş kanunu düzenlemeleri, sendikalar kanunu düzenlemeleri gibi sendikaların üzerinde durduğu konuları ele alan Tuna (1956: 103). Türkiye'de 1946 yılından itibaren beş altı yıl içinde 300 kadar sendika, 15 birlik ve federasyon kurulmuş ve İş Kanunu'na tâbi olarak çalışan işçilerin yaklaşık % 30'u bu kuruluşların bünyesinde bulunmaktadır (Tuna, 1954: 61). Tuna'ya göre "İşçi sınıfı kadar başka hiçbir sosyal sınıf piyasa kanunlarına olan güvenini bu derece kaybetmemiştir ancak yine de iktisadi ve sosyal sistemin değiştirilmesini amaçlayan politikalar dışında yapılacaklar da vardır". Türk sendikacılığı batı Avrupa'daki benzerlerinin yanında "emekleyen bir çocuk manzarası" göstermektedir (Tuna, 1954: 65). Tuna 1950'li yıllardaki Sovyet sendikalizminin ele aldığı çalışmada sendikaların sınıf mücadelesinin en önemli unsuru olduğunu ifade etmektedir. Çalışmada ayrıca Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nde sendikaların hukuki durumları diğer ülkelerden farklı olduğu için karşılaştırma yaparken dikkatli olmak gerektiği ifade edilmektedir (Tuna, 1951: 79). 1955 tarihinde işçiler için düzenlenen altıncı konferansın bitişini ilan ederken konferansların İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Sosyoloji ve Sosyal Siyaset Enstitüsü tarafından

işçiler büyük emek ve çabalarla gerçekleştirildiğini ancak sendikacıların yeterli ilgiyi göstermediğini belirtmektedir (Tuna, 1955: 121).

Türkiye'nin 1932-1945 döneminde 67 sözleşmeden sadece bir tanesini¹⁵ onaylamış olması ILO'ya karşı ilgisizliğin bir göstergesidir. Bu durumun ILO'ya karşı faşist ülkelerden gelen eleştirilerin Türkiye'yi olumsuz etkilemesi, tek partili siyasal düzen, ILO'nun gelişmekte olan ülkelerin milli kalkınma sorunlarına odaklanmaktan çok sanayileşmiş ülkelerin sosyal sorunların ağırlık vermesi gibi nedenleri bulunmaktadır (Kutal, 1970: 185).

Türkiye'de bu dönemde özgür sendikacılık olmadığından Uluslararası Çalışma Konferanslarına ilgi gösterilmemiş, işbirliği gösterilememiş dolayısıyla da sözleşmelerin onaylanması yetersiz kalmıştır. 1945 yılından itibaren mevcut şartlarda önemli değişiklikler olmuştur. Bir yandan ILO faaliyetini daha çok az gelişmiş ülkelere doğru yöneltmeğe başlamış, öte yandan da Türkiye'de sendikaların serbestçe kurulmasına izin verilmiş, Çalışma Bakanlığı kurulmuş, işçilerle ilgili birçok kanun kabul edilmiştir (Kutal, 1970: 185).

1946-1958 döneminde sadece 1946 yılında üç sözleşme birden onaylanmıştır. ¹⁶Aynı ilgi 1951 yılına kadar devam etmiştir. Çalışma Bakanlığı Kurulu Kanununda ILO ile ilişkileri düzenleyecek bir organa açıkça yer verilmiştir. Böylece 1951 sonuna kadar 6 yıllık dönem içinde onaylanan sözleşmelerin sayısı 9'u bulmuştur ¹⁷

1952-1958 Türkiye'de asgari ücret uygulamasının başladığı, basın mesleğinde çalışanlar ve gemi adamları ile ilgili özel yasaların kabul edildiği, sosyal sigortaların nispeten genişlediği yıllardır. Ancak bu dönemde 1 sözleşme bile onaylanmamıştır (Kutal, 1970: 186).

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi'nde 1960 - 1978 Yılları Arasında Yer Alan ILO Konulu Makaleler

Türkiye'de 1961 Anayasası ekonomik ve sosyal sonuçlarıyla bir bütün olarak, özellikle endüstri ilişkileri sisteminin çağdaş gelişmelere ayak uydurması yönünden bir başlangıçtır (Ekin, 1986: 46). 1961 Anayasası ülkenin

¹⁵ 45 Sayılı Sözleşme

¹⁶ 42, 14 ve 34 sayılı Sözleşmeler

¹⁷ 80, 88, 2, 81, 98 ve 96 sayılı Sözleşmeler

ekonomik ve sosyal kalkınmasını plânlı gelişmeye bağlarken, ayrıca çalışma hayatı ile ilgili temel hakları da Anayasa güvencesi altına almıştır. Özellikle çalışma, çocuk, genç ve kadınların korunması, dinlenme, âdil ücret, sendika kurma, toplu sözleşme ve grev hakkı, sosyal güvenlik, sağlık ve konutla ilgili koruyucu Anayasa hükümleri bu haklar arasında sayılabilir. Bu gelişmeler içinde “Devlet Plânlama Teşkilâtı” kurulmuş ve karma ekonomide 1963 yılından itibaren kısa, orta ve uzun devreleri kavrayan plân uygulamasına geçilmiştir. Bu dönemde ikinci “Sendikalar Kanunu” (1963) birincisinden farklı olarak “Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu” ile (1963) birlikte çıkarılarak demokratik endüstriyel ilişkiler sisteminin işleyebilmesinin temel koşulları hazırlanmıştır (Ekin, 1986: 47).

Bu alt dönem Türkiye’de Boratav tarafından yapılan ve iktisat tarihi ile ilgili dönemlendirmede “İçer Dönük, Dışa Bağımlı Genişleme: 1962-1976” ile yakın tarihlere denk gelen bir dönemdir. 1960’lar sonrasında hazırlanan ilk kalkınma planı olan Birinci Beş Yıllık Plan’da yurtiçi yatırımların arttırılarak sanayi sektörünün büyümesinin hedeflendiği ithal ikameci stratejinin gerekliliğinin savunulduğu bu dönemde ücretli ve maaşlı grupların görelî durumu düzelmiştir (Boratav, 1988: 93). Tarım dışı gelirler içinde ücretli işgücü ile sermaye paylarının dışında kalan üçüncü grup “marjinal” faaliyetlerde küçük üreticilik ve küçük hizmetlerde varlığını sürdürmektedir. 1970 sonralarında yaşanan toplumsal ve siyasi bunalım ile birlikte hızla yükselen enflasyon ve döviz darboğazları, Türkiye Ekonomisi’nde 24 Ocak İstikrar Tedbirleri’nin alınmasını zorunlu hale getirmiştir (Güçlü-Bilen, 1995: 162).

Tablo 12

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nde 1960 - 1978 Yılları Arasında Yer Alan ILO Konulu Çalışmalar

Yıl	Makale Başlığı	Yazar
1960	Amerikan Sendikaları ve Amerika’nın Dış Siyaseti	John Windmuller
	Amerikan Sendikalarının Produktivite Mevzuundaki Davranışları	John Windmuller
	Amerikan Sendikalarının Siyasi Faaliyetleri	John Windmuller
	Sendikaların Verimliliğe Tesiri ve Bu Yönden İktisadi Gelişme Üzerine Oynadığı Rol	Sabahaddin Zaim
1961	Milletler Arası Çalışma Teşkilatının Teşrii Faaliyeti ve Türkiye	Ferit Saymen
	Türkiye’de Ücret İstatistikleri ve Ücret Tahavvülleri	Kenan Gürtan
	Yakın ve Ortadoğu’daki Teknik Yardım Faaliyetleri Açısından Milletlerarası Çalışma Teşkilatı ve Az Gelişmiş Memleketler	K. Jain

	Anayasa Tasarısında Sendika Hürriyeti	Ferit Saymen
	Sendika Hürriyeti	Metin Kutsal
	Sanayide Beşeri Münasebetler Bakımından Sendikaların Önemi.	Frank Miller
	Sendika İçi Demokrasi	Frank Miller
	Sendikacılığın Dünü ve Bugünü	Orhan Tuna
1962	Sendikalar ve Siyasi Faaliyet	Paul Hays
	Sendikaların Dâhili İdaresi	Bahir ERSOY
	Sendikaların Mesleğe Yönetim ve Eğitim Mevzularındaki Rollerini	Sabri Tıgılı
	Sendikaların Milli Gelirin Dağılımına ve İşçi-Gelir Payına Tesiri	Sabahaddin Zaim
	Türkiye’de İşveren Sendikalarının Gelişmemesi Sebepleri ve Bu Konuda Alınması Gereken Tedbirler	Osman Kermen
1963	Ziraat işçilerinin Sendikalaşması	Gülten Kazgan
1964	İsrail’de Sendikacılık Hareketleri ve Histardut Teşkilatı	Ekmel Zamil
	ABD’de Basın Sanayiinde Fikir İşçileri ve Bunların Sendikacılık Meseleleri	Charles Hulten
	Asgari Ücret ve Bazı Meseleleri	Metin Kutsal
	Türk Sendikacılığında Yeni Ceryan ve Gelişmeler	Bahir Ersoy
	Türkiye’de Sendikalizmin Gelişmesi ve İktisadi Hayata Tesiri	İsmail Topkar
	Ücretler ve Sosyal Yardımlar Tatbikatı	Kamil Oba
1965	Az Gelişmiş Memleketlerde Sendikacılık	Walter Galenson
	En Fazla Temsil Kabiliyetini Haiz Sendika Mefhumu	Metin Kutsal
	Ereğli Kömür İşçileri ve Sendika Faaliyetleri	Mehmet Alpdündar
	Sendikalar ve Produktivite	Nusret Ekin
	Sovyet Rusya’da Sendikalar İle Devlet Arasındaki Münasebetlerin Gelişme Seyri	Nevzat Yalçıntaş
	Türkiye’de Petrol Sanayiinde Sendikacılık Faaliyetleri	Ziya Hepbir
1966	İngiliz İşçi Sendikalarının Siyasi Faaliyetleri	Rüçhan Işık
	Türk Sendikacılığında Merkezileşme Temayülü ve Muhtemel Neticeleri	Toker Dereli
1968	Milletlerarası Çalışma Sözleşmelerinin Türk Mevzuatına Tesiri	Rüçhan Işık
	Gelişen Ülkelerde Sendikalar ve Siyaset	Bruce H. Millen
	Sendikacılığın İktisadi Açısından Tahlili	Robert Macdonald
	Türkiye’nin İktisadi Gelişmesinde Ücret Siyasetinin Önemi	Sabahaddin Zaim
1969	Devlet Personeli (Memur) Sendikalarının Hukuki Esasları ve Sınırları	Metin Kutsal
	Kamu Sektöründe Sendikalar, İş Uyuşmazlıkları ve Grevler	Engin Ünsal
	İşçi Sendikası Üyelikinin Şartları	Nahit Okay
	Türkiye’de Sendikacılık ve Sendikalarımız	Orhan Tuna
1970	İşçilerin Sendika Faaliyetlerine İştiraki	N. Sheth
	Gelişmiş Ülkelerde Sendikaların Günümüzdeki Bazı Meseleleri	Orhan Tuna
	Sendikacı Gözüyle Sosyalist Blok	Sedat Ağralı
	Uluslararası Çalışma Teşkilatının Yasama Faaliyeti ve Türkiye Cumhuriyetinin Durumu(1919-1969)	Metin Kutsal
1971	Türkiye’de Sendika Temsilciliği Müessesesi	Suphi Okay
1972	Montaj Sanayiinde İstihdam ve Ücretler	Mükerrem Hiç
	Partiler üstü Politika ve Türk Sendikacılığı	Erdoğan Balcı
	Sendikalar Kanununda Yapılan Değişik ve Anayasa Mahkemesinin İptal Kararı	Suphi Okay

	Türk Sendikacılığında Sosyal Demokrasi Hareketi	Orhan Tuna
	Türk Sendikacılığında Sosyal Demokrasi Hareketi	Özkal Yıcı
1974	İşveren Sendikalarının Doğuşu ve Gelişmesi	Rafet İbrahimoglu
	Sendika Plüralizmi ve Dayanışma Aidatı	Orhan Tuna
1976	Milli Ücret Politikasının Esasları, Sosyal ve Ekonomik Etkileri	Süreyya Hiç
	Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonunun Endüstri İlişkileri Sistemiyle İlgili Yeni Önerileri	Kubilay Atasayar
1977	Sendika Üyelik Ödentsinin İşçinin Ücretinden Kesilmesi	Metin Kutal
1978	Çalışma Organizasyonlarının Doğuşu	Orhan Tuna

1960-1978 alt döneminde 58 çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalardan doğrudan “ILO” anahtar kelimesini içeren 5 çalışmaya karşılık “sendika” konulu 46 çalışma bulunmaktadır. “Ücret” konulu çalışma sayısı ise 6, “sendika ve ücret” anahtar kelimelerini birlikte içeren çalışma sayısı 2’dir.

Bu çalışmalardan ücret konusu ile ilgili olanlar genel olarak ücretlerin belirlenmesi, ücret endekslerinin oluşturulmasına değinilmiştir. Örneğin; ücret istatistikleri ve istatistiklerin eksik yönlerini anlatan Gürtan, net ücretler üzerinden hesaplama yapmanın daha sağlıklı olduğu ancak net ücretler hakkında veri bulunamadığını ifade etmektedir (Gürtan, 1961: 29).

ILO ile doğrudan ilgili çalışmalardan olan Işık, 1 Haziran 1967 tarihinde Uluslararası Çalışma Sözleşmeleri’nin sayısının 126’ya yükseldiğini belirtmektedir. Aynı tarihte Türkiye 18 sözleşme onaylamıştır. Bu 18 sözleşmeye karşılık aynı tarihte Bulgaristan 74, Küba 65, ABD 7, Kanada 24, İsviçre 31, Arjantin 456, Yunanistan 35, Cezayir 42, Kenya 26, İran 5, Irak 32, Rusya 22, Gana 34 sözleşme onaylamıştır. Onaylanan sözleşmelerin sayısındaki yükseklik bu ülkelerde çalışma şartlarının çok iyi olmasının sonucu olmadığı gibi, ABD, Kanada ya da İsviçre gibi ülkelere az sayıda sözleşmenin onaylanmış olması da bu ülkelerde iş mevzuatının uluslararası normların çok altında olduğunu göstermemektedir (Işık, 1968: 168). ILO’nun yasama faaliyetinin gerçek başarısı, kabul edilen tavsiye ve sözleşmelerin sayısı ile değil, üye devletlerin bunlara karşı gösterdiği ilgiyle ölçülmektedir (Kutal, 1970: 184). Dünyada farklı bölgelerin onay sayısı arasında da geniş farklar bulunmaktadır. Örneğin Batı Avrupa ülkeleri için ortalama tasdik sayısı 45’i bulduğu halde, Doğu Avrupa için bu ortalama 39’dan ibaret kalmakta, Amerika ülkelerinde 31’e, Afrika’da 23’e, Orta Doğuda 19’a, Asya’da ise 16’ya düşmektedir. Onay sayısı bakımından da sözleşmeler arasında önemli farklar bulunmaktadır.

4-25 Haziran 1969 tarihleri arasında 116 ülkenin katılımı ile Cenevre’de toplanan 53. Uluslararası Çalışma Konferansı bütün dünyada olağanüstü bir ilgi ile karşılanmıştır. İşçi-işveren ve hükümet delegelerinin katılımı ile toplanan bu seneki konferansta birçok devlet başkanı, ünlü politikacı veya sendikacı söz almışlar, sosyal barış alanında elde edilen gelişmelerden bahsetmişlerdir.

ILO’nun 1969 yılındaki konferansına karşı gösterilen bu özel ilginin sebebi, söz konusu dönemde ILO’nun 50. yılını doldurmuş olmasıdır. ILO’nun yasama faaliyeti genellikle iki döneme ayrılarak incelenmektedir. Bunlardan birincisi 1919-1939 dönemini kapsamakta, ikincisi ise 1944 ten 1969’a kadar uzanmaktadır. Arada kalan 1940-1943 yıllarında ise ILO, İkinci Dünya Savaşı yüzünden faaliyetine ara vermek zorunda kalmıştır (Kutal, 1970: 21).

1959-1969 dönemi Türkiye açısından uluslararası çalışma sözleşmelerinin onaylanması bakımından 1946-1958 döneminden farklıdır. 1960 yılında kabul edilen sözleşmelerin hem sayı itibarıyla, hem de konuları bakımından tatminkâr oldukları söylenebilir (Kutal, 1970: 189).

Ancak 1961 yılından itibaren onay faaliyeti yeniden kısır bir döneme girmiştir. Bu dönemde Türk iş hukuku önemli kaynaklarla beslenmiştir. T.C. Anayasası olmak üzere çalışma hayatını ilgilendiren birçok kanun kabul edilmiştir. Grev ve lokavt yasaklarının kaldırılması, özgür sendikacılığın, toplu sözleşme hakkının işçi ve işverenlere tanınması, birçok yetersiz yönlerine rağmen memurlara ilk defa örgütlenme hakkının verilmesi, işçi sigortalarından sosyal sigortalara geçiş bu dönemde gerçekleştirilmiştir. Yeni kanun tasarılarının hazırlanmasında geniş ölçüde uluslararası çalışma sözleşmelerinden yararlanılmasına rağmen 1966 yılına kadar geçen beş yıl içinde hiç bir sözleşmenin onaylanmamış, 1966 yılından sonra onaylanan 4 sözleşme ile onaylanan sözleşme sayısı 20 olmuştur (Kutal, 1970: 189). Kutal’a göre;

“Ellinci yılını doldurmuş bulunan ILO zamanla ortaya çıkan yeni şartlara uyum konusunda büyük bir başarı göstermiş ve kendini bütün dünyaya kabul ettirmiştir. 1989 Nobel Barış ödülünün Teşkilâta verilmesi bu hususu açıkça göstermektedir. Teşkilâtın bundan sonra da aynı önemi taşıyacağına, hattâ sosyal barış uğrunda daha faal bir döneme gireceğine muhakkak nazariyle

bakılmaktadır. Buna karşılık memleketimizin Teşkilâtın faaliyetine gerekli ilgiyi gösterdiğini, özellikle sözleşmelerin tasdiki hususunda ciddi bir gayret sarf ettiğini söylemeye maalesef imkân yoktur. T.C. nin Teşkilât bünyesinde kendisine lâyık olan yeri daha iyi alabilmesi için sosyal barışın temelini teşkil eden işçi-işveren ve hükümet Ölçüsünün sıkı işbirliğine ve yasama organının yakın ilgisine ihtiyaç vardır” (Kutal, 1970: 198).

Bu dönemdeki ILO ile ilgili çalışmalardan Saymen (1961); ILO’nun faaliyetleri ile Sözleşme ve Tavsiyelerinin kabulü mekanizması ve bu uluslararası standartların ulusal iş mevzuatı üzerindeki etkilerinden söz etmektedir. Jain (1961) adıyla yayınlanan eser ise ILO Yakın ve Orta Doğu Faaliyet Merkezi Müdürü olan Jain tarafından verilen konferansın Dereli tarafından Türkçe’ye çevrilmiş biçimidir. ILO’nun üye devletlerle yakın işbirliği içinde bulunmakta olduğu ve bu işbirliğinin türlerinin anlatıldığı çalışmada işbirliği kapsamında yapılan konferanslar, kooperatifler, mesleki ve teknik eğitim ile ilgili konular örneklendirilmiştir.

Tuna (1978:1) çalışma organizasyonlarının doğuşu ile ilgili olarak tarihsel süreci Sanayi Devrimi’ni başlangıç olarak kabul ederek anlatmaktadır. 1800’lü yıllardan başlayan düzenlemeler günümüzün modern iş mevzuatlarına geçişin temellerini oluşturmaktadır. Kendi ifadesiyle;

“Emeğin korunmasıyla ilgili modern mevzuat Sanayi Devrimi sonrasında İngiltere’de ortaya çıkmıştır. İlk kanun 1802 yılında sanayide çalışan çocukların korunması ile ilgilidir. Pamuklu ve yünlü tekstil endüstrisinde gece çalışmaları yasaklanmış olan çocukların gündüz çalışma süreleri ise en çok 12 saat olarak sınırlandırılmıştır. 1819 yılında çıkarılan başka bir kanun ile 9 yaşına basmamış bulunan çocukların pamuklu iplik fabrikalarıyla dokuma tezgâhlarında çalıştırılmalarını tamamen ve 9-16 yaşları arasında bulunan çocukların ise gece çalıştırılmaları yasaklamış ve gündüz çalışmalarını 12 saat ile sınırlandırılmıştır. Almanya’da da 1839 yılında kabul edilen bir Kanunla 9 yaşına basmamış çocukların fabrikalarda istihdamı yasaklanmış, 9-12 yaşları arasında bulunan çocuklar için 10 saatlik iş günü rejimi kabul edilmiş, ayrıca gece ve Pazar çalışmaları ortadan kaldırılmıştır” (Tuna, 1978: 1).

Bu alt dönemde yer alan ve Tablo 12’de verilen çalışmalardan ILO ile ilgili olanlar literatür özeti biçiminde verilmiştir. Genel olarak bakıldığında bu alt dönem tek bir anahtar kelime ile ifade edilecek olursa bu kelime “sendikacılık” olmalıdır.

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nde 1982 - 2012 Yılları Arasında Yer Alan ILO Konulu Çalışmalar

Ekin’in de belirttiği üzere 1980’lerden sonra Türkiye’de endüstri ilişkilerinin karşılaştığı sorunlar ve bunları etkileyen iktisadî ve sosyal faktörler ayrı bir incelemenin konusudur. Bu dönem sisteminin dışından gelen ağırlıklı olarak iktisadi faktörlerin olumsuz etkisinin yoğun olarak hissedildiği işsizlik artışıyla, geçim sıkıntısı ve hayat pahalılığı yanında gelir dağılımının da sürekli bozulduğu bir dönemdir (Ekin, 1986: 48).

1970’li yılların sonundan itibaren derinleşen iktisadi ve sosyo-politik kriz sonucunda planlama bir kenara bırakılarak ekonomide kısa süreli istikrar programına geçilmiş, 24 Ocak 1980 kararlarının getirdiği ve günümüze kadar süren neo-liberal atmosfer içinde yeni beş yıllık planlar gerçekleştirilmişse de ekonomiyi yönlendirici bir unsur olarak planlama etkinliği kaybedilmiştir. 1980 sayımlarında toplam sınai işyerlerinin % 95’i 10 kişiden az işçi çalıştırmakta ve bu işyerlerinin sınai katma değer içindeki payı % 10 iken çalışan oranı % 40’ı bulmaktadır. Bu durum imalat sanayiinde işgücü verimliliğinin düşük olduğuna işaret etmektedir (Soyak, 1999: 167).

Türkiye’de gelir bölüşümü, özellikle 1980’li yıllarda büyük ölçüde bozulmuştur. Bu durum, sadece fonksiyonel gelir bölüşümünü değil, sektörel, bölgesel ve kişisel bölüşümü kapsayacak şekilde genellik kazanmıştır. 1980 yılı Türkiye’de bölüşüm ilişkilerinde yeni bir dönemdir. 1977-1980 yıllarını kapsayan kriz, 1980 yılında 24 Ocak kararları ve 12 Eylül Askeri Darbesi ile son bulmuş ve ekonomi 1981 yılında artık yeni bir düzenleme biçimine geçmiştir. Bu yeni model, 1960’lı yıllarda başlayıp 1976’da son bulan “içe dönük, dışa bağımlı” gelişim biçiminden köklü biçimde ayrılmaktadır (Boratav, 1997: 161). İç talebe dayalı birikim modelinin ömrünü tüketmesiyle yerine inşa edilmeye başlanan ihracata dönük dışa açılma modeli bunun temelinde yatmaktadır (Sönmez, 2001: 15).

Bu dönemde “üçüncü sendikalar” (1983) ve “ikinci toplu pazarlık yasalarıyla” (1983) da bu düzenin yeni endüstri ilişkileri belirlenmiştir (Ekin, 1986: 48).

1992 yılında yeni bir yasa çıkarılmamış olmasına karşın çok önemli bazı konularda ya yasa taslakları hazırlanmış, ya da bu alanda önemli girişimler yapılmıştır. Gerçekten işsizlik sigortası ve Türkiye İş Kurumu ile ilgili yasa taslakları hazırlanarak kamuoyuna açıklanmış; 2821 ve 2822 yasalarında değişiklikler yapılması, memur (kamu personeli) sendikacılığının yasal çerçevesinin çözülmesi, nihayet kıdem tazminatının bir sandıktan karşılanması ile ilgili çalışmalar sürdürülmüştür (Kutal, 1995: 12). 1988 yılından itibaren dernek statüsünde de olsa kurulan Kamu Görevlileri Sendikaları 1995 yılında Anayasa’da yapılan bir değişiklik ile yasal hale gelmiştir (Önsal, 2010: 48).

Türkiye ekonomisi 1994 yılında kriz yaşamış ve bunu takiben 5 Nisan’da Ekonomik Önlemler Uygulama Planı açıklanmıştır (Önsal, 2010: 47). Aynı yıl ILO’nun “Hizmet İlişkisine İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında 158 Sayılı Sözleşmesi” kabul edilmiştir. Bu sözleşmeye uyum sağlamak üzere “İş Güvencesi”ne ilişkin yasal değişikliklerin yapılması zorunluluğu doğurmuş, 2002 yılının Ağustos ayında bu amaçla 4773 sayılı yasa çıkarılmıştır.

2008 krizi dönemin dikkat çekici ekonomik gelişmesi olarak bu dönemi ekonomik bakımdan şekillendirmiştir. 12 Eylül 2010 Halk Oylaması öncesinde, 53. maddeye 1995’te konulan üçüncü fıkra ile memurlara İdare’yle “toplu görüşme” imkânı sağlanmıştır (Mahiroğulları, 2011: 82). Bu alt dönemde 2009 sonunda başlayarak 2010 yılına sarkan uzun süreli Tekel Eylemleri (Man, 2011), 2011’den itibaren Suriye’den Türkiye’ye yönelen kitlesel göç dalgası gibi gelişmeler yaşanan yoğun gündemden örnekler olarak verilebilir.

ILO normları açısından Türkiye’de sendika özgürlükleri ve yeni yasa taslağının değerlendirildiği çalışmada Kutal (2008: 215-235) geçmişte mevzuatımızda yapılan çeşitli yasal ve Anayasal değişiklikler sayesinde eleştirilerin bir kısmı çözüme kavuşturulmuş olduğunu ancak bazı konularda eleştirilerin devam ettiğini vurgulamaktadır.

Tablo 13

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi'nde 1982 - 2012 Yılları Arasında Yer Alan ILO Konulu Çalışmalar

Yıl	Makale Başlığı	Yazar
1982	Çalışma Hayatında Çocuk ve Gençler	Kenan Tunçomağ
	Kamu Görevlileri Sendikacılığı ile İlgili Başlıca Görüşler	Bengü Dereli
	Ücret Politikası, Verimlilik ve Sanayileşme	Ömer Aksu
	Yeni Sendikalar Kanunu Düzenlenirken Sendikaların Denetimi ile İlgili Öneriler	Toker Dereli
1983	Toplu Sözleşmelerde Değişken Ücret Uygulaması	Sabahaddin Zaim
1984	12-18 Yaş Arası Çalışan Çocuklar İçin Bölgesel Bir Analiz Örneği: Bursa	Kuvvet Lordoğlu, Tahir Baştaymaz
	Sendikalar Yasa Tasarısında İşçi ve İşveren Kuruluşlarının Faaliyeti - Gelir ve Giderleri- Denetimi	Metin Kutsal
1992	İşçi Sendikalarının Tarihi Gelişimi (İngiltere Örneği)	İbrahim Kazak
1993	ABD'de Sendikaların Geleceği	Marcus Sandver
1998	Türkiye'de "Zorunlu Çalışma" Uygulamaları	Süleyman Özdemir
	AB'de Çocuk İstihdamı	Nilgün Tunçcan
	Endüstri İlişkileri Boyutlarıyla Uluslararası Andlaşmalar ve Türkiye	Ahmet Selamoğlu
	Küreselleşme, Rekabet Gücü ve Sendikacılıkta Yeni Eğilimler	Nusret Ekin
2000	Asgari Ücretin Vergilendirilmesi	Ömer Bosnalı
	Çocuk İşçiliği: Nedenleri, Boyutları ve Küreselleşen Dünyadaki Konumu	Nilgün Tunçcan
	Sanal İşletmelerde Ücretleme Fonksiyonu	Halil Zaim
2003	Türkiye'de Sendika-Siyasi Parti İlişkileri	Adnan Mahiroğulları
	TİSK Genel Sekreteri Bülent Pirlir'in Dünyada ve Türkiye'de Çocuk İşgücüne İlişkin Görüş ve Önerileridir	Bülent Pirlir
	Türkiye'de Kamu Çalışanlarının Sendikalaşma Çabaları ve Sorunları	Abdurrahman Benli
	Katılımcı Uygulamalarına Sendikaların Etkisi Takım Çalışması Boyutuyla Almanya ve İngiltere Örneği	Deniz Kağnıcıoğlu
	Çocuk İstihdamı Konusunda ILO Normları ve ILO-Türkiye Cumhuriyeti İlişkileri	Gülay Aslantepe
2004	Türk İş Mevzuatında İş Güvencesi Sorunu ve Hazırlanan Yasa Tasarısının Esasları	Savaş Taşkent
	Türkiye'de Kamu Görevlilerinin Sendikal Örgütlenme Hakları	Metin Kutsal
	Cumhuriyetin 80. Yılında Türk Sendikacılığı	Musa Çam
	Cumhuriyetin 80. Yılında Türk Sendikacılığı	Salim Uslu
	Dünden Bugüne Kamu Kesiminde İstihdam ve Ücretler	Arif Kapanoğlu
	Cumhuriyetin 80. Yılında Türk Sendikacılığı	Alparslan Işıklı
	Cumhuriyetin 80. Yılında Türk Sendikacılığı	Çetin Altun
	Cumhuriyetin 80. Yılında Türk Sendikacılığı	Refik Baydur
	Emek Piyasalarını Düzenleyen Uluslararası Normlar	Ali Sayın
	Uygun İş Bağlamında Çalışan Yoksullar	Recep Kapar

2005	Turizm Sektöründe Uluslararası Çalışma Örgütü Normlarının Önemi ve Bu Normların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, UÇO Türkiye Temsilciliği ve Turizm Bakanlığı Tarafından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma	Mithat Dinçer, Fusun İstanbullu Dinçer, Suna Muğan Ertuğral, Türkan Günay Turan, Arif Güngör, Neyir Tekeli
	Sendikal Kimlik	Tolga Öcal
	Sendikaların Örgütlenme Sorunları ve Çözüm Arayışları	Sayım Yorgun
2006	Çocuk İstihdamı Açısından Sosyal Sorumluluk Standardı	Ersin Kavi
	Cumhuriyet Döneminde Türk Endüstri İlişkileri: İşçi Sendikalarının Dünü, Bugünü	Mustafa Delican
	Çalışma Hayatında Özürlülere Karşı Ayrımcılık	Sayım Yorgun
	Sivil Toplum Düzeninde Sendikaların Geleceği	Sayım Yorgun
2007	“Performansa Dayalı Ücret” Uygulamasının Doktor Memnuniyeti Üzerindeki Etkileri	Halil Zaim
	Türkiye’de Asgari Ücretle İlgili Sorunlar	Metin Kutal
	Türkiye’de ve Dünyada Yeni Sendikal Perspektifler	Mustafa Öztürk
	Türkiye’de Sendikaların Özelleştirme Yaklaşımları	Faruk Taşçı
2008	Uluslararası Çalışma Örgütü’nün Türkiye’ye İlk Teknik Yardım Faaliyetleri Çerçevesinde ‘Yakın ve Orta Doğu Çalışma Enstitüsü’nün Kuruluşu ve İstanbul Dönemi Faaliyetleri (1955 – 1972)	Erdem Cam
	Üst Düzey Yöneticilerin Ücretlendirilmesi ve Türkiye’deki Uygulamaların Tespitine Yönelik Bir Araştırma	Nihat Alayoğlu
	Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Normları Açısından Türkiye’de Sendika Özgürlükleri ve Yeni Yasa Taslağının Değerlendirilmesi.	Toker Dereli
	Küreselleşme Sürecinde İnsana Yakışır İş	Özlem Işığışık
2009	Eğitim Düzeyi-Ücret İlişkisi ve Türkiye’de Adalet ve Eğitim Sektörü Üzerine Bir Değerlendirme	İbrahim Yumuşak, Mahmut Bilen, Yüksel Bayraktar, Armağan Türk
	Özel İstihdam Büroları: Türkiye Örneği	Ali Sayın
2010	Çin Endüstri İlişkileri ve 1980 Sonrası Dönemde Yaşanan Dönüşümler	Abdurrahman Benli, Özgür Topkaya
2011	Anayasa Değişikliği ve Çalışma Yaşamına Yansımaları-Açılış Konferansı	Metin Kutal
	Anayasa Değişikliği ve Çalışma Yaşamına Yansımaları-Panel	Ali Kemal Sayın, Ahmet Gündoğdu, Bircan Akyıldız, Bülent Pirlir, Nejdet Okcan, Semih Temiz
	1965’ten 12 Eylül 2010 Halk Oylamasına Yasa Koyucunun Memur Sendikacılığına Bakış Açısı ve İLO Normları	Adnan Mahiroğulları
	Grevsiz Toplu Pazarlık Hakkı ve Aidat Bağımlılığı Kısacasında Memur Sendikaları	Sayım Yorgun
2012	Toplu İş Hukukunda Yeni Yasal Düzenlemeler, 61. Sosyal Siyaset Konferansları Açılış Konferansları	Metin Kutal

1980’den itibaren ILO’nun ağır eleştirilerine maruz kalan (Dereli, 2008: 2015; Kutal, 2012: 111). Türkiye’de 1982 ve 2012 döneminde yapılmış olan 58 çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalardan doğrudan “ILO” anahtar kelimesini içeren 13, “ILO ve çocuk çalışma” anahtar kelimelerinin ikisini de içeren 4 çalışma, “ILO ve Sendika” anahtar kelimelerini birlikte içeren 4 çalışma bulunmaktadır. Bu alt dönemde “sendika” anahtar kelimesini içeren 22 çalışma bulunduğu görülmektedir. “Ücret” konusunda 9, “çocuk ve çalışma” konusunda 4, “yaş” ve “ayrımcılık” konularında ise birer çalışma bulunmaktadır.

Özdemir (1998) çalışmasında “zorunlu” çalışma kavramı ele alınmaktadır. İnsanların, dünyanın her yerinde emeğinden ırksal, sosyal, siyasal, dinsel ve özellikle ekonomik motiflerden hareket ederek kullanmış, insan onuru ve haysiyetiyle bağdaşmayacak kötü koşullarda çalıştırmış olduğunun anlatıldığı çalışmada kişilerin insan olmaktan dolayı haklara sahip oldukları vurgulanmaktadır. İnsanlara ve insan haklarına uluslararası düzeyde önem veren modern çağa girildiğinde, “geleneksel zorunlu çalışma” tipleri ortadan kalkmış, yerini “modern zorunlu çalışma” tipleri almıştır. Günümüzde, “borç esareti” (insanların, borçlandığı kişilere hayatları boyunca sürebilecek bir şekilde hizmet yükümlülüğü ile bağlanması) ve “insanların, özellikle çocukların silah zoruyla kaçırılarak çalıştırılmaları” en açık zorunlu çalışma örnekleridir. ILO tarafından 1930 yılında çıkarılan Zorunlu Çalışma Sözleşmesi ve bu sözleşmeyi tamamlayıcı özelliğe sahip olan 1957 tarihli 105 sayılı Zorunlu Çalışmanın Kaldırılmasına Dair Sözleşme zorunlu çalışma ve angaryayı kesinlikle yasaklamaktadır (Özdemir, 1998: 182). İnsanlık onuruna aykırı bir uygulama olan zorunlu çalışma, uluslararası insan haklarının belgelerinin hemen hepsinde yasaklanmaktadır.

Temel amaçları İnsan haklarını savunmak olan çeşitli kuruluşlar, zorunlu çalışma, angarya ve köleliği yasaklayıcı hükümlerin de yer aldığı birçok uluslararası belge hazırlayıp ilan etmişlerdir. Bunlardan bazıları şunlardır: Kölelik Sözleşmesi (1926) (Milletler Cemiyeti); İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (1948), Kölelik Sözleşmesi (1955), Köleliğin, Köle Ticaretinin ve Köleliğe Benzer Kurum ve Uygulamaların Kaldırılmasına Dair Ek Sözleşme (1957). Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi (1966), Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (1966) (Birleşmiş Milletler); Avrupa

İnsan Hakları Sözleşmesi (1950), Sosyal Şartı (1961) (Avrupa Konseyi); Zorunlu Çalışma Sözleşmesi (1930), Zorunlu Çalışmanın Kaldırılmasına Dair (Dolaylı Zorunluluk) Tavsiye Kararı (1930), Zorunlu Çalışmanın Kaldırılmasına Dair Sözleşme (1957) (Uluslararası Çalışma Örgütü) (Özdemir, 1998: 184).

Selamoğlu, endüstri ilişkileriyle ilgili uluslararası alanda oluşan genel eğilimleri ve Türkiye'nin bunlar karşısındaki durumunu değerlendirmiş, insan hakları ve temel özgürlükleri ayırım gözetmeksizin herkes için vazgeçilmez olduğu çağımızın önemli ilkelerinden biri olarak vurgulamıştır. Günümüzde insan varlığının ayrılmaz parçası olan bu haklara yıllar süren uzun mücadeleler sonucu ulaşılmıştır (Selamoğlu, 1998: 116).

Bu mücadeleler ve zorunlu çalışmanın ve angaryanın yasaklanmasının yanı sıra çalışanlar bakımından iş güvencesinin varlığı da son derece önemlidir. İş güvencesi gerçekten çok önemli bir olgu. Çalışanlar için bir temel taşı. İş güvencesi ile amaçlanan işçinin keyfi dediğimiz, haksız dediğimiz fesihlere karşı korunması. Taşkent'e göre; iş güvencesinin sağlanmasında amaç işçinin işini koruyabilmesidir, işini kaybettikten sonra tazminat ödenmesi iş güvencesinin ilk hedefi değildir (Taşkent, 2003: 155). Haksız işten çıkarmalara karşı işçiyi koruyan gerçek önlem; iş güvencesi sistemidir. İş güvencesi kavramı ilk defa 1917 yılında Meksika Anayasasında yer almış ve sonra 1931 yılında Kanuna aktarılmıştır. Daha sonra Avrupa'da yavaş yavaş ülkelerin mevzuatlarında iş güvencesi sistemine yer verilmeye başlanmıştır. Ancak oralarda işçi sendikalarının etkin, güçlü olması sonucunda, toplu iş sözleşmelerinde bu tür önlemlere yer verilmektedir. Örneğin, işsizlik sigortası uygulaması, önce sendikaların toplu pazarlık sonucu yarattığı bir sistem olarak ortaya çıkmış ardından devlet kanun olarak genelleştirmek durumunda kalmıştır (Taşkent, 2003: 156).

Çalışma hayatı ile ilgili olarak çocukların işgücü piyasalarında yer alması çözülmesi gereken önemli sorunlardan biridir. Çocuğun çalışması, hemen bütün ülkelerde yaşanmakta olan evrensel bir olgudur ve önemli bir sosyal problem olmaya devam etmektedir. Ulusal yasaların ve uluslararası standartların varlığına rağmen milyonlarca çocuğun günümüzde de tüm dünyada çoğunlukla sağlıklı gelişim şartlarına aykırı şekilde çalıştırıldığı izlenmektedir. Bölgelerin gelişmişliğine bağlı olarak dünya genelinde ortalama beş ila üç çocuktan biri ekonomik olarak faaldir ve bu çocukların büyük kısmı, gelişmekte olan ülkelerde yaşamaktadırlar (Pirler, 2003: 165). Aslantepe (2003: 227-230)

ILO'nun kuruluşu ve kabul edilen sözleşmeler ile ilgili bilgi vermekte, çocuk istihdamı ile ilgili sözleşmeleri kronolojik olarak sıralamaktadır. ILO, 1999 yılı Konferansında 182 sayılı “Çok Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesini” ve 190 sayılı “Tavsiye Kararı”nı kabul etmiştir (Pirler, 2003: 165). Türkiye’de 182 sayılı sözleşme 3 Şubat 2001 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir (Aslantep, 2003: 229).

Bu dönemdeki ILO ile ilgili çalışmalarından biri de Sayın tarafından yazılmış olan ve özel istihdam bürolarını emek piyasalarını düzenleyen uluslararası normlar bağlamında çalışmadır. Emek piyasalarını düzenleyen uluslararası normlar, iş imkânlarının daha yaygın kitlelere ulaşmasını sağlamayı ve niteliklere uygun arz ve talebi bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Uluslararası normlar bunu yaparken, işletmelerin gereksinimleri ile işçilerin korunması arasında bir denge sağlamaya çalışmaktadır (Sayın, 2004: 53). Sayın’ın diğer çalışması da istihdam hizmetlerinin sunumu ile ilgili tarihi ve sosyal koşullara ve denge arayışı ile istihdam alanında olumsuzlukları giderme çabasının ILO normlarındaki tarihi süreçte de görüldüğünü vurgulamaktadır (Sayın, 2009: 269-280).

Türkiye’de turizm sektöründe ILO normlarının uygulanabilirliğini araştıran bir projeye dayalı olarak yazılmış olan çalışmada Dinçer vd. Türkiye emek piyasalarında yaşanan tüm sorunların turizm sektöründe de görüldüğünü belirterek konunun araştırma aşamasında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, ILO Türkiye temsilciliğine anket uygulamışlardır (Dinçer vd. 2005: 335-358). Turizm sektörünün çalışma yaşamını etkileyen üç unsur bulunmaktadır: esnek çalışma, mevsimlik istihdam ve iş görenlerin çok yönlü beceriye sahip olmaları. Otel, yiyecek-içecek, ikram ve turizm sektöründe çalışanlar ile işverenler arasında oluşturulması gereken sosyal diyaloga daha çok gereksinim olduğu göze çarpmaktadır. Bu sektörde, sendikaya üye olan iş görenlerin sayısı diğer sektörlere göre daha düşüktür (Dinçer vd. 2005: 340). Türk turizm istihdam yapısında iş görenlerin genç bir nüfus sergilemeleri, kıdem düzeylerinin düşük bulunması, sosyal hakların yetersizliği işgücünü olumsuz etkilediği sonuçlarına ulaşmıştır (Dinçer vd. 2005: 342).

Erdem, (2008) çalışmasında ILO’nun Türkiye’ye yapmış olduğu ilk teknik yardım faaliyetleri içerisinde Yakın ve Orta Doğu Çalışma Enstitüsü’nün (YODÇE) kuruluşu incelenmektedir.

1999 yılında ILO Genel Müdürü Juan Somavia tarafından, dünya kamuoyuna takdim edilmiş olan “İnsana Yakışır İş”, Işığışık (2009) tarafından ele alınmaktadır. Literatürde “düzgün iş”, “uygun iş”, “saygın iş”, “insan onuruna yakışır iş” kavramlarıyla da nitelenen “insana yakışır iş” ILO tarafından “çalışma yaşamında bireylerin temel haklarının korunduğu, yeterli bir gelir ve sosyal koruma sağlayan üretken bir iş” olarak tanımlanmaktadır. İnsana yakışır iş için; iş fırsatları, çalışma özgürlüğü, üretken iş, işte adil ve eşit davranış görme, işte güvenlik ve saygınlık olmak üzere 6 boyut söz konusudur (Işığışık, 2009: 310).

Benli ve Topkaya (2010) çalışmalarında 1980 öncesi planlı ekonomik dönemde üç demir yemek tabağı olarak da bilinen ve çalışanlara iş garantisi, beşikten mezara sosyal güvenlik ve devletin çalışana sürekli himayesini içeren düzenlemelerinin, yerlerini piyasa ekonomisi düzenlemelerine bırakmakta olduğunu ve 1980’den sonra bu durumun değiştiğini anlatmaktadırlar. Çin Halk Cumhuriyeti (Çin) endüstri ilişkileri 1980 sonrası dönemde, çalışanların ve ILO’nun beklentilerine yönelik olarak şekillenmekte ve çağdaş düzeye gelmesi yönünde çaba sarf edilmektedir (Benli ve Topkaya, 2010: 214).

Mahiroğulları çalışmasında, 1965’ten 12 Eylül 2010 Referandumu’na yasa koyucunun memur sendikacılığına bakış açısı irdelenmiş; memur sendikacılığıyla ilgili yasaların ILO normlarıyla çelişip çelişmediği ele alınmıştır (Mahiroğulları, 2011: 61-87).

Bu alt dönemde düzenlenen Anayasa Değişikliği ve Çalışma Yaşamına Yansımaları konulu Sosyal Siyaset Konferansları açılış konuşmasında Gökçen (2011: 476) Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümünün İktisat Fakültesinin kurulmasına temel olan eden bir bölümü olduğunu vurgulamıştır. Murat, (2011) tarafından konferanslar hakkında genel bilgiler verildikten sonra Türkiye’de çalışma hayatı ile ilgili temel gelişmeler hakkında bilgiler verilmektedir. Aynı konferans kapsamında Kutal (2011) Anayasa değişikliği ile ilgili olarak yetersiz alanların/düzenlemelerin neler olduğunu ortaya konulmasından çok nasıl telafi edilmesi, neler eklenmesi gerektiğinin ortaya konulmasının önemi vurgulayarak bu konuda mevcut durumu ve yapılması gerekenleri ortaya koymuştur. 2011 yılında düzenlenen Anayasa Değişikliği ve Çalışma Yaşamına Yansımaları paneli kapsamında da Ali Kemal Sayın, Ahmet Gündoğdu, Bircan Akyıldız, Bülent Pirlar, Nejdet Okcan, Semih Temiz panelist olarak konu ile ilgili görüşlerini paylaşmışlardır (Gündoğdu vd., 2011: 497-530).

26.12.2011 tarihinde Toplu İş Hukukunda Yeni Yasal Düzenlemeler konulu 61. Sosyal Siyaset Konferansı'nda açılış konferansında 2821 ve 2822 sayılı yasaların yerini alacak olan ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan Toplu İş İlişkileri kanununun bilimsel yönden incelenmesini amaçlandığı ifade edilmektedir (Kutal, 2012: 105-152).

Bu alt dönem genel olarak değerlendirildiğinde Tablo 12 kapsamında yer alan eserlerin çalışma yaşamına ilişkin konulara geniş bir perspektifle yaklaştığını, gündemdeki konular ilgili bilimsel yaklaşımlarla yol gösterici ve yapıcı katkıların söz konusu olduğu belirtilebilir. Doğrudan ILO ile ilgili çalışmaların ILO düzenlemeleri, sözleşme ve tavsiye kararlarının ulusal mevzuata yansımaları, memur sendikacılığı ya da sektörel gelişmeler gibi alanlardadır.¹⁸

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi'nde 2015 - 2019 Yılları Arasında Yer Alan ILO Konulu Çalışmalar

Bu alt dönemde 1929 Büyük Bunalımı sonrasındaki en ciddi küresel kriz olan 2008 krizinin etkilerinin devam ettiği belirtilebilir. Krizin olumsuz etkileri dünya genelinde de tam olarak ortadan kaldırılamamıştır (Selamoğlu, 2017: 29).

OECD ülkeleri için 2014 verilerine göre Türkiye uzun çalışma saatleri bakımından birinci sırada yer almaktadır. Kayıt dışı istihdam, ayrımcılık, iş kazaları, iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının yeterince uygulanamaması gibi sorunların yanı sıra toplumsal cinsiyet eşitliği çerçevesinde kadın istihdamını arttırmaya yönelik çabaların yetersizliği, karar alma pozisyonundaki kadınların oranında bir artış gözlenmezken (Karataş – Başçılar ve Taşçı, 2019: 208) kadına şiddetin artması gibi dönem içinde yaşanan genel sorunlar bulunmaktadır.

15 Temmuz 2016 Darbe girişimi bu alt dönemin en önemli olayıdır. Yine 2019 yılı itibarıyla sayıları 4 milyonu aşan Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeli Türkiye'de ekonomik, sosyal, kültürel ve demografik açılardan etkide bulunan bir durumdur.

¹⁸ Tablo kapsamında yer alan çalışmalardan doğrudan ILO ile ilgili olanlar açıklanmıştır.

Tablo 14

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi'nde 2015 - 2019 Yılları Arasında Yer Alan ILO Konulu Çalışmalar

Yıl	Makale Başlığı	Yazar
	Sendika İçi Demokrasi ve Sendika İçi Kadın Örgütlenmesi	Betül Urhan
2015	5018 Sayılı Kanun'un Temel Felsefesiyle Çelişki: Gayr-ı Siyasi Sendikacılıktan Partili Sendikacılığa Yöneliş (1947-1960)	Adnan Mahiroğulları
	Bireysel Sendika Özgürlüğünün Türkiye'de 2821 ve 6356 Sayılı Yasalarda Sendikal Nedenle İş Sözleşmesinin Feshi Bağlamında Güvencesi	M. Engin Sanal
	The Benefits of Freedom of Association for Development	Toker Dereli
	Türkiye'de Olumsuz Sendikal Algının İçsel ve Dışsal Nedenleri	Banu Uçkan Hekimler
	Uluslararası İnsan Hakları Hukukunda Toplu Eylem Hakkı	Pir Ali Kaya, Ceyhan Güler
2016	Askeri Darbeler Döneminden Sivil Demokrasi Dönemine Brezilya'da Sendikacılık	Adnan Mahiroğulları
2019	Bir Sosyal Politika Analizi: Türkiye'de Asgari Ücret Uygulaması	Mehmet Öçal, Âdem Korkmaz

8 çalışmanın olduğu bu alt dönemde yapılmış olan çalışmalardan doğrudan “ILO” anahtar kelimesini içeren 2 çalışmaya karşılık “sendika” konulu 5 çalışma bulunmaktadır. “Ücret” konulu çalışma sayısı ise 1’dir.

Dereli (2017) çalışmasında Türkiye’deki örgütlenme özgürlüğü ve endüstri ilişkileri aşamaları dönemler halinde verilmekte, Türkiye’nin endüstri ilişkileri mevzuatının değiştirilmesi ile ilgili çeşitli endişe sorunlara rağmen ILO tarafından önerilen konuların yüksek öncelikli olarak ele alınması gerektiği vurgulanmaktadır.

Kaya ve Güler (2015) çalışmalarında düşünce ve ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilen temel bir insan hakkı olarak toplu eylem hakkını hukuki dayanakları, toplu eylem hakkının niteliği ve bu hakkın meşru sayılması için aranan şartlar bağlamında tartışmaktadırlar.

Akademik yayınların güncel gelişmeleri takip etmesinin eş zamanlı olmadığı göz önünde bulundurulursa derginin konu ile ilgili bu alt döneminin daha ayrıntılı analizinin yapılabilmesi için en azından 2019 yılı tüm dergi sayılarının yayınlanmış olması gerekmektedir.

Sonuç

Türkiye’de akademik bilgiyi üretme ve yayma anlamında önemli bir rol üstlenen ve 1948 yılından günümüze kadar yayın hayatını sürdüren “Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi”, emek-sermaye ilişkileri, işsizlik, yoksulluk, sosyal yardımlar, sosyal hizmetler ve dezavantajlı gruplara yönelik politikalar gibi sosyal politikanın konularını kapsayan bir dergidir. İlk olarak 1948 yılında “İçtimai Siyaset Konferansları” adıyla basılmaya başlanmıştır. Prof. Kessler tarafından hazırlanan “Sosyal Siyaset Konferansları”, Altan’ın (2007) da belirttiği üzere Türkiye’deki ilk sosyal politika külliyyatını oluşturmaktadır.

Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi’nde yer alan ILO ile ilgili makalelerin nitel analiz yöntemleriyle incelendiği bu çalışmada öncelikle genel olarak derginin bibliyometrik verileri incelenmiştir. Dergi kapsamında internetten elde edilen 854 dosya bulunmaktadır. Bu dosyalardan kapak sayfası ve editör notu gibi dosyalar dışarıda bırakıldığında 830 metin dosyasına ulaşılmıştır.

Çalışmada başlığında doğrudan ILO bulunan 30 çalışma bulunmaktadır. Bu sayı toplam çalışma sayısının %3,6’sıdır. Alper ve Kaya (1995: 2)’da ifade edilen ILO’yu doğrudan ele alan çalışmaların az olduğu görüşü ele alınan dergi kapsamında da tekrarlanabilir. Hatta çalışmaların görülme ve indirilme sayılarının verildiği tablolar da dikkate alındığında ILO konulu çalışmalar gelir dağılımı ya da göç ile ilgili çalışmalardan daha az sayıda görüntülenme ve indirilme sayılarına sahiptir.

Türkiye ILO ilişkilerinin 1932-1946, 1946-1959, 1960-1980 ve 1980-2015 olarak dönemleştirildiğinden hareketle dergideki çalışmalar da bu dönemlere uyumlu olarak tasnif edilmiştir.

Bu çalışmanın temel hipotezi genel olarak uzun dönemli akademik yayınların ilgili olduğu dönemin sosyal, siyasal ve ekonomik gelişmelerinin yansımaları okuyuculara sunabilmesinin bilimsel ve akademik gelişme için önemli olduğudur. Bu düşünceden hareketle ILO’nun dergiye nasıl yansıdığına incelenmesi sonucunda dergiye gelen çalışmaların yoğun olmadığı söylenebilir. Ancak bu noktada editör yazılarının da hatırlatılması yerinde olacaktır. İnceleme kapsamında yer alan editör yazılarında dergiye makale gönderme çağrısı yapılırken hep “dergiyi yaşatma” vurgusu yapılmıştır. Bu bağlamda belli bir konu ile ilgili çalışmalarını incelemekten öte akademik yayınlara çalışma gönderme, kabul süreçleri, kabul alma, bu

çalışmaları akademik bilgi paylaşımlarında kullanma ya da akademik atama ve yükseltmelerde kullanma ile ilgili mevcut yapının ayrıntılı ve eleştirel olarak analiz edilmesi gerekir. Mevcut çalışmanın sınırlarının dışında olan ama çalışmaya karar vermedeki temel düşünce ve hipotez yanında zımni olarak içerilmiş olan başka bir düşüncenin varlığı söz konusudur. Bu düşünce de Türkiye’de akademik yayıncılıkta önemli bir yer tutan dergilerle ilgili olarak yapılan çalışmaların çoğalmasında yolunda bir farklılık oluşturabilmektir. Alan ile ilgili olarak belirtilebilecek 1943 yılından itibaren yayın hayatını sürdüren Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 1948’den beri varlığını sürdüren Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi gibi köklü dergiler belli konularda külliyat oluşturmuş olan kıymetli eserlerdir.

Türkiye’nin sosyal politika tarihinin gelişimi ile eş zamanlı büyüyen ve gelişen Sosyal Siyaset Konferansları Dergisinin gelenekten geleceğe sahip olduğu misyonunu koruyarak, gelişip büyüyen, gelenek oluşturan ve bu geleneğin devamını sağlayan ve arkasında önemli bir kolektif gücü barındıran yönleri bulunmaktadır.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almamıştır.

Kaynakça/References

- Alper, Y. ve Kaya, P. A. (1995). 75. Kuruluş Yıldönümünde Uluslararası Çalışma Örgütü ve Uluslararası Çalışma Standartları, *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Altan, Ö. Z. (2007). *Sosyal Politika*, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Ya. No. 1744, Açıköğretim Fakültesi Ya. No. 900, Eskişehir.
- Arndt, H. (1955). Asgari Ücret, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 7, 33–40.
- Aslantepe, G. (2003). Çocuk istihdamı konusunda ILO Normları ve ILO-Türkiye Cumhuriyeti ilişkileri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 45, 227–230.
- Benli, A. ve Topkaya, Ö. (2010). Çin endüstri ilişkileri ve 1980 sonrası dönemde yaşanan dönüşümler. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 59, 179–216.
- Boratav, K. (1988). Türkiye iktisat tarihi 1908-1985. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Boratav, K. (1997). *İktisat Tarihi 1981-1994*, Türkiye Tarihi 5, Bugünkü Türkiye 1980-1995, Tanör, B.- Boratav, K. ve Akşin, S. içinde, s.s. 161–213, Cem Yayınevi: İstanbul.
- Boratav, K. (2006). Sosyal bilimler veri tabanı çalışmalarında tarihsel perspektif. Ankara: Sosyal Bilimlerde Süreli Yayıncılık Kurultayı.
- Buğra, A. (2010). Kapitalizm, yoksulluk ve Türkiye’de sosyal politika. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Cam, E. (2008). Uluslararası çalışma örgütü’nün Türkiye’ye ilk teknik yardım faaliyetleri çerçevesinde yakın ve Orta Doğu çalışma enstitüsü’nün kuruluşu ve İstanbul dönemi faaliyetleri (1955 – 1972). *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 55, 79–126.
- Çatı, K. ve Öcel, Y. (2018). Türkiye’de pazarlama ile ilgili yayınlanan makalelerin bibliyometrik incelenmesi. *İşletme Araştırmaları Dergisi (Journal of Business Research)*, 10(3), 508–519.
- Çetinkaya-Bozkurt, Ö. ve Çetin, A. (2016), Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi’nin bibliyometrik analizi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 11(2), 229–263. <http://acikerisim.lib.comu.edu.tr:8080/xmlui/handle/COMU/1668>, (12.05.2019).
- Costa, L. (1954). ILO’nun tekstil işçilerine sağladığı faydalar, (Çev. Reşit Erkul). *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 6, 39–46.
- Dereli, T. (2003). Önsöz. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 45, 1.
- Dereli, T. (2008). Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) normları açısından Türkiye’de sendika özgürlükleri ve yeni yasa taslağının değerlendirilmesi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 54, 215–235.
- Dereli, T. (2017). The benefits of freedom of association for development. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 68, 187–220.
- Diñcer, M. vd. (2005). Turizm sektöründe uluslararası çalışma örgütü normlarının önemi ve bu normların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, UÇO Türkiye Temsilciliği ve Turizm Bakanlığı Tarafından değerlendirilmesine yönelik bir araştırma. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 49, 335–358.

- Doğan, G. (2018). BBY 252 Araştırma Yöntemleri (2018 Bahar) Açık Ders Notları, <http://www.acikders.net/course/view.php?id=253>, (04.07.2019).
- Ekin, N. (1986). Türkiye’de endüstri ilişkilerinin gelişimi ve 1936 İş Kanunu. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 35-36, 33–51.
- Ersoy, B. (1955). Türk sendikacılığının inkişafına mani olan bazı sebepler. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 7, 41–50.
- Fındıkoğlu, Z. F. (1952). İzmir’de işçi sendikaları hakkında sosyolojik bazı müşahedeler. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 5, 3–23.
- Furgaç, H. (1955). Hayat pahalılığı ve ücretlerin tayini. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 7, 51–60.
- Gökçen, A. ve Murat, S. (2011). Anayasa değişikliği ve çalışma yaşamına yansımaları–açılış konuşmaları, anayasa değişikliği ve çalışma yaşamına yansımaları–açılış konuşmaları, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi* 60, 475–482. <http://dergipark.org.tr/iusskd/issue/923/10462>, (13.08.2019).
- Güçlü, S. ve Bilen, M. (1995). 1980 sonrası dönemde gelir dağılımında meydana gelen değişimler. *Yeni Türkiye Dergisi*, 6, 160–171.
- Gülmez, M. (2013). *Uluslararası Sözleşmelerde Sosyal ve Sendikal Haklar ve Türkiye’nin Durumu*, *Sendikacılık Akademisi Ders Notları 2, TÜRK-İŞ (Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu) Yayınları*, Ankara, <http://www.turkis.org.tr/dosya/7FUC1XaeWA6B.pdf> (11.09.2019).
- Gülmez, M. (2019). İçimdeki ukde: İş hukuku ve sosyal politika öğretilerinin sosyal insan haklarıyla imtihanı (1938-2015). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gündoğdu, A. ve ark. (2011). Anayasa değişikliği ve çalışma yaşamına yansımaları–panel, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 60, 497–530.
- Gürtan, K. (1961). Türkiye’de ücret istatistikleri ve ücret tahavvülleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 12, 17–30.
- Güzeller, C. O. ve Çeliker, N. (2017). Geçmişten günümüze gastronomi bilimi: bibliyometrik bir analiz. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5, 88–102.
- Isaac, A. (1949). Ücret sistemleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 2, 49–64.
- İşığışık, Ö. (2009). Küreselleşme sürecinde insana yakışır iş. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 56, 307–331.
- İşık, R. (1968). Milletlerarası çalışma sözleşmelerinin Türk mevzuatına tesiri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 19, 167–174.
- Jain, K. (1961). Yakın ve Ortadoğu’daki teknik yardım faaliyetleri açısından milletlerarası çalışma teşkilatı ve az gelişmiş memleketler, (Çev. Dereli, T.). *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 12, 99–113.
- Karataş, K., Başçılar, M. ve Taşçi, A. (2019). Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin etkileri bağlamında Türkiye sosyal politikasının değişimi. *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 196–218.

- Kaya, P. A. ve Güler, C. (2015). Uluslararası insan hakları hukukunda toplu eylem hakkı. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 68, 105–126.
- Kutal, M. (1970). Uluslararası çalışma teşkilatının yasama faaliyeti ve Türkiye Cumhuriyetinin durumu (1919-1969). *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 21, 169–198.
- Kutal, M. (1995). Endüstri ilişkileri açısından 1992 yılının başlıca özellikleri ve gelişmeleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 40, 11–16.
- Kutal, M. (2008). Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) normları açısından Türkiye’de sendika özgürlükleri ve yeni yasa taslağının değerlendirilmesi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 54, 215–235.
- Kutal, M. (2011). Anayasa değişikliği ve çalışma yaşamına yansımaları açılış konferansı. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 60, 483–496.
- Kutal, M. (2012). 61. Sosyal Siyaset Konferansları, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 62–63, 105–152.
- Kutal, M. (2012). Toplu İş Hukukunda Yeni Yasal Düzenlemeler, 61. Sosyal Siyaset Konferansları Açılış Konferansları. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 62-63, 105–152.
- Mahiroğulları, A. (2012). 1965’ten 12 Eylül 2010 halk oylamasına yasakoyucunun memur sendikacılığına bakış açısı ve ILO normları. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 60, 61–87.
- Man, F. (2011). Türkiye’de örgütlü emek ve devlet söylemi: Tekel eylemleri örneği. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 61, 63–79.
- Nalbandoğlu, R. (1950). Ücretler ve fiyatlar. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 3, 65–83.
- Önsal, N. (2010). Endüstri ilişkileri notları. TÜRK-İŞ Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu. Ankara: TÜRK-İŞ Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Yayını.
- Özdemir, S. (1998). Türkiye’de “Zorunlu çalışma” uygulamaları. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 41-42, 181–214.
- Özdemir, S. (2011b). Editör Yazısı. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 61, iii–v.
- Pirler, B. (2003). TİSK genel sekreteri Bülent Pirler’in Dünyada ve Türkiye’de çocuk işgücüne ilişkin görüş ve önerileridir. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 46, 165–174.
- Sarioğlu, H. İ. (2004). Editörden. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, S. 47, i–iii.
- Sarioğlu, H. İ. (2003). Editörden. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, S.44, i–iv.
- Sayın, A. K. (2004). Emek piyasalarını düzenleyen uluslararası normlar. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 48, 53–96.
- Sayın, A. K. (2009). Özel istihdam büroları: Türkiye örneği. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 57, 269–280.
- Saymen, F. H. (1948). Türk İşçi Sendikalarının karakterleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 1, 82–105.

- Selamoğlu, A. (1998). Endüstri ilişkileri boyutlarıyla uluslararası andlaşmalar ve Türkiye. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 41-42, 115–138.
- Selamoğlu, A. (2017). 2008 Krizi ve Avrupa Birliği yeni yönetim kısılcacında endüstri ilişkileri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 68, 25–61.
- Soyak, A. (1999). Planlı dönemde sanayileşme. *75 Yılda Çarklardan Çiplere*, 167–181. İstanbul: Türkiye Tarih Vakfı.
- Saymen, F. H. (1961). Milletler arası çalışma teşkilatının teşrii faaliyeti ve Türkiye. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 12, 114–132.
- Söngütay, B. (1952). Milletlerarası çalışma teşkilatı. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 5, 24–32.
- Sönmez, M. (2001). Gelir uçurumu, Türkiye’de gelirin adaletsiz bölüşümü. İstanbul: OM Yayınevi.
- Taşkent, S. (2003). Türk iş mevzuatında iş güvencesi sorunu ve hazırlanan yasa tasarısının esasları. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 45, 155–176.
- Timur, T. (2006). Türkiye’de sosyal bilimler alanındaki bilimsel süreli yayınlarla ilgili sorunlar, 16-21. Ankara: Sosyal Bilimlerde Süreli Yayıncılık Kurultayı.
- Tonta, Y. (2009). Diğer araştırma yöntemleri: Bibliyometri, atf analizi, yöneylem araştırması. <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/courses/spring2009/bby208/>, (21.08.2019).
- Tuna, O. (1950). İşçi sendikalarının mahiyet ve vazifeleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 3, 131–141.
- Tuna, O. (1951). Bugünkü Sovyet sendikalizminin nazari ve tatbiki esasları. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 4, 78–92.
- Tuna, O. (1954). Memleketimizde sendikacılık hareketlerinin gelişmesi ve işçilerimizin sendikalaşma meselesi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 6, 61–68.
- Tuna, O. (1955). Sendikacılık ve siyaset. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 7, 105–121.
- Tuna, O. (1956). Memleketimizde sendikaların üzerinde durdukları meseleler. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 8, 103–119.
- Tuna, O. (1969). Sosyal Siyaset Konferanslarının yirminci yılı. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 20, 1–8.
- Tuna, O. (1978). Çalışma organizasyonlarının doğuşu. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 29, 1–30.
- Yılmazel, Ö. (2019). Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi’nin bibliyometrik analizi. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(1), 1–13.
- Zadil, E. (1955). İşçi ve sendikacıların eğitimi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 7, 122–146.
- Zaim, S. (1956). Türkiye mensucat sanayiinde ücretler. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 8, 25–41.

- Zaim, S. (2007). İ.Ü. İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünün tarihçesi ve gelişimi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 52, 321–336.
<https://cabim.ulakbim.gov.tr/bibliyometrik-analiz/bibliyometrik-analiz-sikca-sorulan-sorular/>, (07.10.2019).
- <http://disk.org.tr/2016/05/turkiyenin-uluslararası-calisma-orgutu-karnesi/>, (21.08.2019).
- <http://www.calismatoplum.org/>, (05.09.2019).
- <http://www.nedirnedemek.com/beveridge-raporu-nedir-beveridge-raporu-ne-demek>, (Erişim tarihi: 19.02.2014).
- <https://dergipark.org.tr/pub/ausbf/archive>, (05.09.2019).
- https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---iloankara/documents/genericdocument/wcms_645630.pdf, (21.08.2019).

Ek

Ek Tablo 1

Yıllara Göre Dergilerde Yer Alan Yayınların Türleri

Dergi Sayıları ve Yılları	Dergi Kapsamındaki Çalışmaların Yer Aldığı Dergi Kategorileri
Sayı 1 ve Sayı 44 arasında (1948-2002)	Makaleler
Sayı 45 (2003)	Makaleler, Konferanslar, Editör Yazısı ve Diğerleri
Sayı 46 (2003)	Makaleler, Konferanslar
Sayı 47 (2004)	Makaleler, Konferanslar, Editör Yazısı ve Diğerleri
Sayı 48 (2004)	Makaleler, Konferanslar
Sayı 49 ve Sayı 50(2005)	Sosyal Politika, Çalışma İlişkileri, İnsan Kaynakları Yönetimi, Siyasi ve Sosyal Yapı, Diğer Yayınlar Hatıra Yazıları
Sayı 51 (2006)	Makaleler, Konferanslar
Sayı 52 (2007)	Makaleler Konferanslar
Sayı 53 (2007)	Makaleler, Hatıra Yazıları
Sayı 54 (2008)	Makaleler, Konferanslar
Sayı 55 (2008)	Makaleler
Sayı 56, Sayı 57 (2009); Sayı 58 ve Sayı 59 (2010)	Makaleler
Sayı 60 (2011)	Makaleler, Dergi Künyesi, Konferanslar, Editör Yazısı ve Diğerleri
Sayı 61 (2011)	Dergi Künyesi, Makaleler, Editör Yazısı ve Diğerleri
Sayı 61-62 (2012); Sayı 62-63	Makaleler, Konferanslar, Editör Yazısı ve Diğerleri
Sayı 64-65 (2013); Sayı 66-67 (2014)	Makaleler, Editör Yazısı ve Diğerleri
Sayı 68 (2015) Özel Sayı	Makaleler, Olay İncelemesi, Hatıra Yazıları, Editör Yazısı ve Diğerleri
Sayı 69 (2015) Özel Sayı	Makaleler, Editör Yazısı ve Diğerleri
Sayı 70 (2016)	Makaleler, Kitap İncelemesi, Hatıra Yazıları, Editör Yazısı ve Diğerleri
Sayı 71 (2016)	Makaleler, Editör Yazısı ve Diğerleri
Sayı 72 (2017) Özel Sayı	Makaleler, Diğer Yayınlar, Hatıra Yazıları, Editör Yazısı ve Diğerleri
Sayı 73 (2017) Özel Sayı	Makaleler, Diğer Yayınlar, Editör Yazısı ve Diğerleri
Sayı 74 (2018)	Makaleler
Sayı 75 (2018)	Araştırma Makalesi
Sayı 76 (2019)	Araştırma Makalesi

Ek Tablo 2

20 Yıllık Sosyal Siyaset Konferansları'nın Bu Konferansları Verenler ve Konu Bakımından Dağılışı

8 Orhan Tuna		
YIRMİ YILLIK SOSYAL SİYASET KONFERANSLARININ, BU KONFERANSLARI VERENLER VE KONUSU BAKIMINDAN DAĞILIŞI		
Konferansının Mesleği	≠	%
Üniversite Mensuplarının verdikleri Konferanslar	132	67.0 ^a
İşçi ve Sendikacılar tarafından verilenler	16	8.1
İşverenler tarafından verilenler	5	2.5 ^a
Avukatlar (Sendika müşavirleri de dahil) tarafından verilenler	7	3.6
Sosyal Mevzuatla İlgili Teşkilât Mensupları tarafından verilenler	10	5.1
Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Mensupları ve Yabancı Uzmanlar tarafından verilenler	12	6.1
Politikacı, Mühendis ve Diğer Uzmanlarca verilenler	15	7.6 ^a
TOPLAM	197	100.0^a
Konferans Konuları	≠	%
a) Sendikacılık	46	23.4 ^a
b) Ücretler ve Ücretlerle İlgili Meseleler	12	6.1
c) İşgücü Akımı ve Dönen İşçiler	21	10.7 ^a
d) Toplu Pazarlık —Grev ve Lokavt—	12	6.1
e) Sosyal Sigorta ve Sosyal Güvenlik	10	5.1
f) İşsizlik (İş ve İşçi Bulma Kurumu)	10	5.1
g) Toplulukla İş Uyuşmazlığı	6	3.0 ^a
h) Ziraat İşçileri	2	1.0
i) Kooperatifçilik	2	1.0 ^a
j) Beşeri Münasebetler, Sevk ve İdare, İşçi-İşveren Münasebetleri, Mesleğe Yönelme ve Mesleki Eğitim	27	13.7
k) Çalışma Meseleleri	9	4.6 ^a
l) Sosyal Siyasetin Teorik ve Pratik Meseleleri	13	6.6 ^a
m) Çalışma Meseleleri ile İlgili Diğer Mevzuat	5	2.5 ^a
n) Mesken	4	2.0 ^a
o) Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı ile İlgili	4	2.0 ^a
p) Muhtelif	9	4.6 ^a
r) Ord. Prof. KESSLER için	5	2.5 ^a
TOPLAM	197	100.0^a

Tabloda yer alan konferanslardan 28'i (%14,2) İstanbul'da ya da yurtiçindeki işyerlerinde verilmiş, geri kalan konferanslar ise üniversite binası içinde ya da Eminönü Halkevinde verilmiştir.

